

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Postavení manželů v insolvenčním řízení

Diplomová práce

Autor: Nikola Tesařová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pohl

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2.července 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně, použila jen prameny uvedené v seznamu literatury a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 2.7.2017

.....

Nikola Tesařová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Tomáši Pohlovi za jeho cenné rady a vstřícný přístup a celé své rodině za podporu po celou dobu studia.

Obsah

Úvod	1
1. Historický exkurz.....	3
1.1 Předchozí úprava	4
1.1.1. Souhlas manžela s povolením oddlužení.....	4
1.1.2. Spojování řízení	6
1.1.3. Oddělená řízení s redistribucí příjmů	7
2. Pojmy	9
2.1. Manželství	9
2.2. Společné jmění manželů	10
2.3. Insolvenční řízení	13
2.4. Úpadek a jeho druhy	15
3. Společné oddlužení manželů.....	20
3.1. Návrh na povolení oddlužení	21
3.2. Účinky zahájení insolvenčního řízení	25
3.3. Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení	28
3.3.1. Odmítnutí insolvenčního návrhu.....	28
3.3.2. Zamítnutí insolvenčního návrhu.....	29
3.3.3. Zpětvzetí insolvenčního návrhu	31
3.3.4. Povolení oddlužení	33
3.4. Rozhodnutí o schválení oddlužení.....	33
3.4.1. Oddlužení plněním splátkového kalendáře.....	37
3.4.2. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.....	42
3.4.3. Kombinace obou forem	45
3.5. Smrt jednoho z manželů v průběhu oddlužení	46
3.6. Rozvod manželů v průběhu oddlužení	48
3.7. Splnění oddlužení a osvobození od placení pohledávek.....	49
3.8. Zrušení schváleného oddlužení	52
4. Konkurs	55
4.1. Společné jmění manželů v konkursu.....	57

4.2. Platnost smluv mezi manžely	58
4.3. Vypořádání společného jmění manželů	59
4.4. Předlužené společné jmění manželů.....	60
4.5. Pohledávka manžela za dlužníkem.....	61
Závěr	62
Seznam zkratk.....	65
Seznam použité literatury a pramenů.....	66
Resumé	70
Summary.....	71
Klíčová slova	72
Keywords	72

Úvod

Již od přijetí zákona č. 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení se očekávalo, že na rozdíl od svého předchůdce bude lépe vyhovovat potřebám společnosti. Jedním z důvodů byla i skutečnost, že právě v tomto zákoně je poprvé na našem území upraveno oddlužení jako jeden ze sanačních způsobů řešení úpadku, které v současné době zcela dominuje nad způsobem likvidačním. Tento zákon byl po dobu své účinnosti několikrát novelizován, přičemž nejvýznamnější novelou je zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, tzv. revizní novela účinná od 1.1.2014, která přinesla mimo jiné institut společného oddlužení manželů. Tato úprava byla žádoucí, zejména z důvodů dalekosáhlých dopadů insolvenčního řízení na celou rodinu. Zadlužení a následné insolvenční řízení se nedotýkalo pouze osoby, která byla za tento stav odpovědná, ale také její rodiny

Celé insolvenční řízení se neustále vyvíjí, což dokládá také zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení tzv. akreditační novela účinná od 1.7.2017, která krom jiného nově upravuje možnost podat insolvenční návrh pouze prostřednictvím zákonem určených osob. Další novelou, která zatím není účinná, je tzv. novela oddlužovací, jejímž cílem je řešení nadměrného zadlužení některých osob.

Autorka si v této práci klade za cíl rozbor postavení manželů v jednotlivých druzích insolvenčního řízení a popis s tím souvisejících specifik a aplikačních problémů. Vzhledem k tomu, že nejčastěji využívané formy řešení úpadky jsou oddlužení a konkurs, zaměří se autorka v práci právě na ně.

S autorčinými cíli koresponduje také rozdělení práce na kapitoly. V první kapitole se bude stručně věnovat historii insolvenčního řízení, zejména však předchozí úpravě, která neobsahovala institut společného oddlužení manželů, kde se zaměří na jednotlivé způsoby, kterými docházelo k realizaci insolvenčního řízení.

V druhé kapitole se autorka bude věnovat vymezení základních pojmů, které se týkají společného oddlužení manželů, tj. manželství, společné jmění manželů, úpadek a způsoby řešení úpadku.

Třetí kapitola bude pojednávat o postavení manželů v oddlužení, které bylo upraveno tzv. revizní novelou jako zcela nový institut. Právě tato forma řešení úpadku je stále častěji využívána, a to zejména z toho důvodu, že po uplynutí určené doby se dlužníci zbaví veškerých dluhů a mohou se opět vrátit do plnohodnotného života s čistým štítem. Vzhledem k tomu, že se autorka s tímto institutem setkává také v praxi, může z vlastní zkušenosti potvrdit, že oddlužení zažívá v současné době opravdový „boom“, jako jeden z důvodů autorka spatřuje skutečnost, že ekonomika si v posledních letech prošla recesí, což mohlo způsobit nárůst počtu oddlužení. V rámci této části bude detailněji přistoupeno k celému průběhu společného oddlužení manželů.

Poslední kapitola bude věnována konkursu v důsledku neschválení návrhu na oddlužení a prohlášení konkursu na majetek jednoho z manželů, zejména tedy jejich dopadu na SJM.

Autorka si zvolila tuto práci zejména z důvodu, že ačkoliv se téma „Postavení manželů v insolvenčním řízení“ dle jejího názoru dostalo po přijetí tzv. revizní novely do povědomí širší veřejnosti a došlo alespoň k částečné zákonné úpravě, není tato úprava dostatečná a ani judikatura či odborná literatura, která je dle autorky nedostatečná, nemusí v případě nejasností poskytnout jasnou odpověď. Podnětem pro výběr tohoto tématu byla také skutečnost, že se autorka ve své praxi setkává s touto problematikou.

1. Historický exkurz

První náznaky insolvenčního práva lze spatřovat již v aténském Drakonově trestním zákoníku z roku 623 př.n.l., ve kterém bylo nesplnění dluhů trestáno smrtí, resp. otroctvím. Podobnou úpravu obsahoval také římský Zákon dvanácti desek z roku 451 př.n.l., který však kromě prodeje dlužníka do otroctví umožňoval rozdělení jeho těla v poměru k výši nesplacených pohledávek.¹

Vznik insolvenčního práva lze spojit se statutárním právem severoitalských měst. Toto právo však začalo být zaznamenáváno teprve od 13. století, tudíž pro počáteční vývoj insolvenčního řízení nejsou dostatečné prameny.

Na počátku 19. století se insolvenční řízení stalo běžnou součástí téměř všech právních řádů. Vedle konkursního řízení docházelo také ke vzniku sanační formy řešení úpadku.

Při vzniku Československa v roce 1918 byla převzata úprava z roku 1914, která byla následně nahrazena tou z roku 1931, která však na předchozí úpravu navázala. Za existence socialistického státu byl zaveden institut exekuční likvidace, který byl zjednodušenou formou konkursu. Ta byla v roce 1964 nahrazena tzv. likvidací majetku, která však byla v zákone obsažena jen pro zachování pojmu konkurs, ačkoliv se s její aplikací nepočítalo.

Po roce 1989 bylo nutné přijmout legislativní opatření, která by vyhovovala novému pojetí demokratického právního státu. Proto byl v roce 1991 přijat zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, který ideově navazoval na úpravu z roku 1931 s vlivem exekuční likvidace z roku 1950. Tento zákon byl mnohokrát novelizován, přičemž nejpodstatnější novelou je ta z roku 2000² (např. úprava rychlosti řízení,

---

¹ RICHTER, T., *Insolvenční právo*. Op. cit. S. 86

² zákon č 105/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

zavedení pořádkových lhůt). Avšak bylo zřejmé, že tento zákon, který byl narychlo přijímán v roce 1991, nevyhovoval požadavkům společnosti.³

1.1. Předchozí úprava

Od nové úpravy⁴, která se stala účinnou 1.1.2008, se očekávalo, že na rozdíl od předchozí úpravy bude úpadek dlužníků řešit rychleji, efektivněji a spravedlivěji.

Autorka považuje za vhodné, s ohledem na téma této práce, věnovat se zejména společnému oddlužení manželů. A ačkoliv dnes je již několik let tento institut výslovně upraven v § 394a IZ, stále probíhají řízení, která vznikla před účinností tzv. revizní novely⁵, která se stala účinnou 1.1.2014, a tudíž tomuto ustanovení nepodléhají.

Jak bylo výše uvedeno, teprve od roku 2014 je v zákoně obsažena výslovná úprava, která se týká společného oddlužení manželů, kdy je manželům, z nichž každý samostatně je osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení, dána možnost podat společný návrh, přičemž je rozhodné, zda jsou manželé v době, kdy jejich návrh došel soudu.

1.1.1 Souhlas manžela s povolením oddlužení

Do této přijetí tzv. revizní novely však bylo jediným ustanovením § 392 odst. 3 IZ (ve stavu před 1.1.2014), jehož doslovné znění bylo následující „*Osoby ochotné zavázat se při povolení oddlužení jako spoludlužníci nebo ručitelé dlužníka musí návrh spolupodepsat. Dále musí návrh podepsat i dlužníkův manžel a výslovně uvést, že s povolením oddlužení souhlasí; to neplatí, jestliže oddlužením nemůže být dotčen*

---

³ ZOULÍK, F., *Vývoj insolvenčního řízení*. Právní fórum [online], roč. 2009, č.4. Dostupné na <http://www.pravnickeforum.cz/vyvoj-insolvencnich-rizeni/>

⁴ zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

⁵ Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

majetek z nevypořádaného společného jmění manželů, rozsah vyživovacích povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem nebo rozsah vyživovacích povinností dlužníka manžela. Všechny podpisy musí být úředně ověřeny.“

Vzhledem k tomu, že toto ustanovení bylo jediným, které se této formě řešení úpadku věnovalo, bylo na judikatuře, aby přinesla bližší vysvětlení, co vše je s podpisem manžela spojeno, jako klíčový se zdá, níže několikrát zmiňované usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.12.2009, sp.zn. 1 VSPH 669/2009.

Zákon s výše uvedeným ustanovením spojoval úspěch návrhu jednoho z manželů se souhlasem druhého manžela, tedy jednalo se o povinnou náležitost návrhu manžela. To potvrzuje také judikatura, podle které představuje souhlas manžela *„nejenom formální souhlas se zahájením takového řízení vyžadovaný v § 392 odst. 3 insolvenčního zákona, ale též tímto kvalifikovaným projevem zároveň souhlasila (rozuměj manželka navrhovatele) s tím, aby veškerý majetek tvořící jejich společné jmění manželů byl využit pro potřeby oddlužení jejího manžela“.*⁶

Judikatura dále dovodila, že na návrh podaný jedním z manželů se souhlasem druhého manžela by se mělo nahlížet stejně jako na návrh podaný samostatně každým z manželů, protože *„Je namístě... pokládat za žádoucí, aby tam, kde insolvenční návrh spojený s návrhem na oddlužení (opatřený ověřeným podpisem manžela navrhovatele) podává jen jeden z manželů, insolvenční soud již ve vyhlášce oznamující zahájení insolvenčního řízení (§101 odst. 1 IZ) poskytl věřitelům informaci o tom, že oddlužení se bude týkat i dlužníka manžela (míněno tím společných závazků dlužníka a jeho manžela)“.*⁷

Různé názory existovaly v otázce toho, zda se na manžela, který dal souhlas s oddlužením, vztahuje následné osvobození od společných dluhů. Na jedné straně stál názor, že pokud není podán insolvenční návrh samostatně oběma manžely, není možné, aby se na druhého manžela vztahovaly následky osvobození od dluhů. Naopak

---

⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.9.2009, č.j. 1 VSPH 669/2009-A-21

⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.9.2009, č.j. 1 VSPH 669/2009-A-21

judikatura zastávala takový názor, že „není a ani nemůže být rozdílu v tom, zda společné dluhy manželů se řeší v rámci insolvenčního řízení, jehož účastníkem je jeden z manželů, který podává návrh na povolení oddlužení a druhý k tomuto návrhu připojí svůj podpis, ve srovnání se situací, kdy oba manželé podají jako navrhovatelé a dlužníci společný insolvenční návrh, popřípadě každý z nich samostatně“.⁸

1.1.2 Spojování řízení

V případě, že manželé podali návrhy na povolení oddlužení samostatně, bylo možné, aby došlo ke spojení těchto původně samostatných řízení ke společnému projednání pod jednou spisovou značkou, a to na základě ustanovení § 112 odst. 1 OSŘ, dle kterého může soud spojit věci, které u něho byly zahájeny a zároveň spolu souvisí nebo se týkají týchž účastníků. Tento postup je vhodný jak z hlediska hospodárnosti řízení a co nejvyšším uspokojení věřitelů, tak z hlediska zásady spravedlivého procesu.⁹

Procesem spojení těchto řízení je dosaženo toho, „aby společné jmění manželů náleželo do jedné majetkové podstaty a aby pro oba tyto dlužníky byl ustanoven jeden insolvenční správce“.¹⁰

Jak je výše uvedeno, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.12.2009, sp.zn. 1 VSPH 669/2009 bylo přelomovým rozhodnutím, které pomohlo vyjasnit situace, které zákon opomíjel.

Avšak problematickým se ukázalo to, že insolvenční soudy výše zmíněné usnesení vykládaly zcela nekriticky a aplikovaly postup uvedený v tomto usnesení bez jakéhokoliv dalšího uvážení také na případy, kdy byl takový postup buď zcela vyloučen, nebo bylo

---

⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.9.2009, č.j. 1 VSPH 669/2009-A-21

⁹ Usnesení Vrchního soudu ze dne 1 VSPH 669/2009 „ V rozporu se zásadou spravedlivého insolvenčního řízení, i v rozporu se zájmem věřitelů na hospodárném a co nejvyšším uspokojení (§ 5 písm. a IZ) by bylo, kdyby vedle sebe běžela dvě separátní řízení řešící různým způsobem úpadek každého u obou manželů ..., jestliže úpadek je v obou případech dán neschopností každého z manželů zapavit závazky společně“.

¹⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.9.2009, č.j. 1 VSPH 669/2009-A-21

zcela nevhodné jej aplikovat. Mgr.Lukáš Pachel ve svém článku¹¹ uvádí např. zcela absurdní situaci, kdy došlo ke spojení dvou řízení, ačkoliv jedno z těchto řízení bylo zahájeno již před dvěma lety a již bylo plněno splátkových kalendářem. Nastalá situace by měla nežádoucí následky jak pro dlužníky, tak i pro věřitele.

1.1.3. Oddělená řízení manželů s redistribucí příjmů

Zákon výslovně neupravoval žádné další způsoby řešení oddlužení manželů, ale v článku JUDr.Oldřicha Ondráčka, Ph.D.¹², byly popsány další dva způsoby řešení úpadku manželů, k jejichž aplikaci soudy docházelo.

V prvním případě se jednalo o oddělené oddlužení manželů, které spočívalo v samostatném řešení úpadku každého manžela, které bylo prováděno v řízeních, která na sobě byla nezávislá. Majetek, který náležel do výlučného vlastnictví jednoho z manželů, se zahrnul do jedné majetkové podstaty každého z manželů, do níž byl však zahrnut také majetek náležející do SJM. Došlo-li ke schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, sloužil příjem jednoho z manželů pouze k uspokojování jeho věřitelů.

V druhém případě se jednalo o jakýsi kompromis mezi výše uvedeným řešením a společným oddlužením manželů, v tomto případě nazvaným jako částečně společné oddlužení manželů. Jednalo se o situaci, kdy obě řízení probíhala nadále samostatně, avšak insolvenčnímu správci bylo soudem uloženo provádět společně oddlužení obou manželů.¹³ Došlo-li k situaci, kdy příjmy jednoho z manželů nestačily k uspokojení jeho přihlášených nezajištěných věřitelů ve stanovené minimální hranici 30%, hradil druhý manžel, jehož příjmy postačovaly, tento rozdíl ze splátek, které byly určeny uspokojení

---

¹¹ PACHL, L., *Pár poznámek ke společnému oddlužení manželů v insolvenční*. Publikováno 13.7.2011. Dostupné na : <http://www.kn.cz/clanek/par-poznamek-ke-spolecnemu-oddluzeni-manzelu-v-insolvenci>

¹² ŘEHÁČEK, O., *Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře*. Bulletin advokacie, roč. 2001, č. 7-8, s. 42-44. Česká advokátní komora v Praze. ISSN 1210-6348. Dostupné také na: http://www.cak.cz/assets/ba_7-8_2011_web.pdf

¹³ Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 21.9.2010, č.j. KSPH 40 INS 5210/2010-B-9

jeho přihlášených nezajištěných věřitelů, přičemž o tuto distribuci se staral insolvenční správce, který měl za úkol vyvažovat míru uspokojení v obou řízeních.¹⁴

Stejný způsob řešení úpadku zvolil také Krajský soud v Ostravě ve svém usnesení ze dne 22.12.2010, č.j. KSOS 33 INS 11987/2010-B-5, kdy se v tomto případě jednalo o distribuci měsíčních splátek, tedy části obou příjmů, které jsou postižitelné, jež byly sečteny a následně rozdělovány tak, aby míra uspokojení každého přihlášeného věřitele byla stejná, bez ohledu na to, do kterého z řízení byl věřitel přihlášen. Mgr. Jana Babušková ve svém článku¹⁵ uvedla, že zmíněné usnesení Krajského soudu v Ostravě sice vychází z usnesení Krajského soudu v Praze, avšak došlo ke zcela konkrétnímu určení distribuce příjmů dlužníka, a to tím, že určil, že z příjmu jednoho z manželů se má hradit odměna insolvenčního správce a pohledávky za majetkovou podstatou a z příjmů druhého manžela pohledávky postavené na roveň pohledávkám a majetkovou podstatou. Zbylé příjmy se měly sečíst a vyplatit nezajištěným věřitelům.

Z výše uvedeného vyplývá, že soudy nepostupovaly v otázkách řešení oddlužení manželů jednotně a z pozice dlužníka se mohlo zdát, že je soudům ponechána přílišná libovůle na úkor právní jistoty dlužníků. Autorka se domnívá, že právě toto bylo jedním z největších problémů předchozí úpravy, vzhledem k tomu, že oddlužení manželů není situací výjimečnou a postihuje celou rodinu, na kterou může mít často až fatální dopady. Tato situace však již byla odstraněna přijetím tzv. revizní novely.¹⁶

---

¹⁴ ŘEHÁČEK, Oldřich. *Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře*. Op. cit.

¹⁵ BABUŠKOVÁ, J., *Oddlužení manželů - aneb co v zákoně nenajdete*. Bulletin advokacie, roč. 2012, č. 4, s. 32-33. Česká advokátní komora v Praze. ISSN 1210-6348. Dostupné také na www.cak.cz/assets/ba_04_2012_web.pdf

¹⁶ zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

2. Základní pojmy

Před tím, než se autorka bude věnovat samotnému insolvenčnímu řízení a jeho průběhu, považuje za důležité alespoň zhruba vymezit základní pojmy, které souvisí s tématem práce a které budou v práci široce využívány.

2.1. Manželství

Právní úprava manželství přidává osobnímu, soukromému a životnímu uspořádání nejen právní, ale i společenský rozměr. Na manželství se lze dívat jako na proces permanentního vzájemného přizpůsobování partnerů.¹⁷

Insolvenční zákon pracuje s pojmem manželství, avšak jeho definici neobsahuje. Je tedy třeba vycházet z té, která je obsažena v § 655 OZ, podle které „*Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon*“. Jak je v tomto zákonném ustanovení uvedeno, zákonodárce spojuje manželství se znakem trvalosti, což se však v dnešní společnosti může jevit jako problematické, vzhledem k narůstajícímu počtu rozvodů. Manželství může vzniknout pouze způsobem stanoveným zákonem, jedná se o smlouvu *sui generis* mezi manžely. Česká právní úprava umožňuje uzavření manželství pouze jednoho muže s jednou ženou, je tedy založena na principu monogamie.

Právní úprava zná kromě manželství také registrované partnerství upravené v zákoně č. 38/2016 Sb., o registrovaném partnerství, který takové partnerství označuje jako soužití dvou osob stejného pohlaví, které vzniklo způsobem, který tento zákon stanoví. Od manželství se tedy odlišuje tím, že manželství mohou uzavřít pouze osoby různého pohlaví, tedy muž a žena. Vzhledem k tomu, že insolvenční zákon pracuje s pojmem manželství, lze pouze s ním vázat nastalé právní následky. Z toho plyne, že na registrované partnerství není možné použít úpravu obsaženou v insolvenčním zákoně.

---

¹⁷ ŠÍNOVÁ, R, ŠMÍD, O, a kol. *Manželství*. Praha: Leges, 2014, 336 s. ISBN 978-80-7502-046-8. S. 121

2.2. Společné jmění manželů

V české právní úpravě je základním zákonným majetkovým režimem relativně široce pojaté majetkové společenství - společné jmění manželů, přičemž manželé mohou tento režim smluvně modifikovat až do režimu oddělených a samostatných majetků.¹⁸

Tento institut vystupuje v našem právním řádu od 1. srpna 1998. Do účinnosti zákona č. zák. č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č.94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a doplnění dalších zákonů, se manželské právo řídilo dle ustanovení týkajících se bezpodílového spoluvlastnictví, které však již neodpovídalo potřebám společnosti.

Zákonná definice SJM je obsažena v § 708 OZ – „*To, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů, je součástí společného jmění manželů.*“ V odstavci druhém tohoto ustanovení je upřesněno, jakým režimům může společné jmění manželů podléhat, a to režimu zákonnému, smluvnímu nebo založenému rozhodnutím soudu.

Důležitým znakem SJM je rovnost a jednota. Tyto atributy spočívají ve stejném postavení manželů k majetku, který je součástí jejich jmění.¹⁹

Společné jmění manželů je neoddělitelně spjato s existencí manželství, k jeho vzniku dochází v okamžiku, kdy je manželství řádně uzavřeno. Pokud dojde k uzavření manželství, které je neplatné, pak i v tomto případě dojde ke vzniku SJM, odlišně je tomu tak u manželství zdánlivého, ve kterém takový režim nevznikne.²⁰

---

¹⁸ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., a kol., *Manželství*. Praha: Leges, 2014, 336 s. ISBN 978-80-7502-046-8. S. 153

¹⁹ ZUKLÍNOVÁ, M., PSUTKA J., *Spoluvlastnictví a společné jmění manželů. § 136 – 151 občanského zákoníku. Podrobný komentář k jednotlivým ustanovením včetně vybrané judikatury a komentáře k právní úpravě této problematiky v novém občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.)*, Praha: Linde Praha a.s., 2012, 161 s. ISBN 978-80-86131-58-0. S. 69

²⁰ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., a kol., *Manželství*. Op. cit., S. 154

Pokud by bylo ustanovení, které definuje SJM vykládáno doslovně, mohlo by se zdát, že do SJM náleží veškerý majetek manželů, avšak ustanovení, která pojednávají o jednotlivých druzích režimu, jmenují, co do nich spadá a co nikoliv.²¹

Jak bylo výše uvedeno, občanský zákoník upravuje tři druhy režimů společného jmění manželů, přičemž si manželé mohou zvolit, kterému se podřídí.

Zákonný režim je upraven v § 709 – § 715 OZ. Jedná se o základní režim, kterému SJM podléhá v případě, kdy si manželé smluvně neupraví své majetkové vztahy, příp. nedojde-li k rozhodnutí soudu.

V tomto případě náleží do SJM to, co nabyl jeden nebo oba manželé za doby trvání manželství (kromě výjimek jako např. dar, dědictví, náhrada nemajetkové újmy jednoho z manželů atd.), dále zisk z majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů a také podíl v obchodní společnosti či družstvu nabytý za doby trvání manželství. Nedílnou součástí SJM tvoří také části mzdy, platu, výdělku atd. a hodnoty z pracovní a jiné výdělečné činnosti, a to v okamžiku, kdy má manžel, který se o ně zasloužil, možnost s nimi nakládat. Součástí jsou také dluhy převzaté za manželství. Avšak takové dluhy, které se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku a dále takové, které převzal pouze jeden z manželů, aniž by se jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny, nejsou součástí SJM. Závazky osobní povahy rovněž do společného jmění nespádají.²²

Pokud se vyskytnou pochybnosti, zda určitý majetkový celek je či není součástí SJM, je třeba přisvědčit závěru, že takový majetek se součástí SJM stává.²³

Smluvený režim upravují § 716 – 723 OZ. Manželé nebo budoucí manželé si mohou smluvně upravit své majetkové poměry odchýlně od zákonného režimu. V tomto

---

²¹ Tamtéž, s. 155

²² Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.5.2007, sp. zn. 21 Cdo 2045/2006 „*práva a povinnosti z pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu nepatří do společného jmění zaměstnance a jeho manžela a manžel zaměstnance není povinen jen z důvodu společného jmění (společně a nerozdílně se zaměstnancem) uspokojit nárok, který má zaměstnavatel proti zaměstnanci*“

²³ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., a kol., *Manželství*. Praha: Leges, 2014, 336 s. ISBN 978-80-7502-046-8. S. 156

režimu tedy dochází k uplatnění autonomie vůle a smluvní svobody, které jsou typické pro soukromé právo, avšak v oblasti rodinného práva mohou být někdy popírány. Z ustanovení § 722 OZ vyplývá, že smlouva, u které zákon požaduje formu veřejné listiny, může být uzavřena nejen mezi manžely, ale také mezi snoubenci, pak nabyde účinnosti uzavřením manželství. Smluvený režim může spočívat v režimu oddělených jmění, v režimu vyhrazujícím vznik SJM ke dni zániku manželství nebo režimu rozšíření či zúžení rozsahu SJM v zákonném režimu.

Režim založený rozhodnutím soudu upravují § 724 – 728 OZ. Existuje-li závažný důvod, může soud na návrh manžela SJM zrušit, příp. zúžit jeho stávající rozsah. Soud by přitom měl skutečně zvažovat rozhodné argumenty a volit nejlepší možná řešení. Zákonodárce proto uvádí důvody, které mohou být shledány jako dostatečně závažné, např. lze-li manžela považovat za marnotratného, podstupuje-li manžel soustavně nebo opakovaně nepřiměřená rizika aj.

Ačkoliv je manželům poskytnuta značná autonomie vůle, nemůže docházet ke krácení práv třetích osob, zejména pokud se jedná o věřitele. Vůči nim tvoří manželé jednotku, která odpovídá za své dluhy, a to svým společným jměním. Avšak může docházet ke střetu práv věřitele a ochrany manžela, který se na dlužích nepodílel. V tomto případě obvykle požívají větší ochrany zájmy věřitele, než ty na ochranu druhého manžela. Ale současná právní úprava poskytuje druhému manželovi jisté možnosti ochrany²⁴, např. uspokojení věřitele ze SJM pouze do výše, která by představovala podíl dlužníka²⁵.

K zániku SJM může dojít zároveň se zánikem manželství (např. smrt jednoho z manželů, změna pohlaví), nebo i v situaci, kdy manželství nadále trvá (např. prohlášením konkursu). Dalšími specifickými důvody může být dohoda obou manželů, rozhodnutí soudu o vynětí určité věci ze SJM či o jeho zániku jako celku. Na základě dohody manželů, příp. soudního rozhodnutí, může také dojít k zúžení společného jmění.

---

²⁴ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., a kol., *Manželství*. Op. cit. S. 168-169

²⁵ § 732 OZ

Poté, co dojde k zániku SJM, nastupuje tzv. vypořádání. Jedná se o proces, ve kterém dochází k přikázání určitého majetku do vlastnictví jednoho z manželů, přičemž se jedná o takový majetek, který byl součástí SJM. Zákon upravuje způsob vypořádání pomocí nevyvratitelných domněnek, které napomáhají tomu, aby k vypořádání došlo za každé situace²⁶.

K vypořádání může dojít na základě dohody manželů. Dojde-li k situaci, kdy manželé nedospějí k dohodě, může na návrh jednoho z manželů o vypořádání rozhodnout soud. Není-li SJM do tří let vypořádáno ani jedním z těchto způsobů, platí, že se manželé nebo bývalí manželé vypořádali tak, že hmotné věci movité připadli tomu, kdo je pro potřeby své, své rodiny nebo rodinné domácnosti užívá výlučně jako vlastník, ostatní hmotné věci movité a nemovité jsou v podílovém spoluvlastnictví, přičemž jejich podíly jsou stejné.²⁷

Dle ustanovení § 737 OZ nesmí při vypořádání být dotčena práva třetích osob, pokud by se tak ovšem stalo, může se třetí strana domáhat neúčinnosti takového vypořádání vůči ní. Vypořádání dluhů je účinné pouze mezi manžely, což koresponduje se zásadou dlužnické solidarity, kterou nelze zrušit bez souhlasu věřitele.

2.3. Insolvenční řízení

V případech, kdy není možné nároky více věřitelů zajistit prostřednictvím vykonávacího řízení, příp. individuálním nalézacím řízením, je potřeba řešit nastalou situaci zvláštním kolektivním řízením, tedy insolvenčním či úpadkovým řízením.²⁸

---

²⁶ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., a kol., *Manželství*. Op. cit. S. 172

²⁷ § 741 OZ

²⁸ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015, 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2. S. 187

Smyslem tohoto řízení je uspořádání majetkových poměrů mezi dlužníky a věřiteli. Pokud však dlužník nedisponuje žádným majetkem, neexistuje hmotný substrát, ze kterého by mohli věřitelé být uspokojeni.²⁹

Při řešení úpadku nebo hrozícího úpadku v insolvenčním řízení podle české právní úpravy nejde o nic jiného, než o kolektivní postup uspokojení pohledávek věřitelů realizovaný v soudním řízení podle zákona č. 182/2006 Sb., úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), za přiměřeného použití občanského soudního řádu, případně zákona o zvláštních řízeních soudních³⁰. Z uvedeného vyplývá, že se jedná o řízení zvláštní, a to jak jeho účelem a předmětem, tak svým vztahem k občanskému soudnímu řádu.³¹

Předmět insolvenčního řízení je vymezen v § 1 IZ, podle kterého se insolvenčním řízením rozumí řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů za účelem uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a co nejvyššího a zásadně poměrného uspokojení dlužníkových věřitelů, vzhledem k jeho zvláštní povaze se jím rozumí i oddlužení dlužníka.

Zákonná definice pojmu insolvenční řízení je obsažena v § 2 písm. a) IZ, který ho definuje jako řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek.

Insolvenční řízení je řízením jednotným, ve kterém se nejprve rozhoduje o tom, zda je konkrétní dlužník v úpadku a až pokud, je-li zjištěno, že ano, se rozhoduje o

---

²⁹ Dle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3.10.2010, č.j. 1 VSPH 742/2010-A-10 „*Smyslem a účelem insolvenčního řízení je dle § 1 IZ uspořádat majetkové poměry dlužníka a jeho věřitelů. Za situace, kdy neexistuje žádný majetek na straně dlužníka, insolvenční řízení postrádá podklad, protože neexistuje hmotný substrát, na základě kterého by k uspořádání vztahů s věřiteli došlo.*“

³⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol. *Civilní právo procesní*. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 579 s. ISBN 978-7380-571-5. S. 441

³¹ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Op. cit. S. 187

způsobu řešení úpadku. Tímto se odlišuje od původní úpravy obsažené v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, která rozlišovala řízení konkursní a vyrovnací, které se řídily různými zásadami a měly různé následky, a proto byly považovány za dva samostatné druhy civilního procesu.³²

Insolvenční řízení spočívá v dispoziční zásadě, tedy může být zahájeno pouze na návrh a zahájeno je dnem, kdy je návrh doručen soudu, který je věcně příslušný³³. Kdo je oprávněn podat insolvenční návrh, upravuje § 97 odst. 5 IZ, v němž je uvedeno, že : „*Insolvenční návrh je oprávněn podat dlužník nebo jeho věřitel; jde-li o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat jen dlužník*“. Následně dochází ke zveřejnění vyhlášky insolvenčního soudu o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku a to v době dvou hodin od doručení návrhu soudu v rámci jeho pracovní doby.

Subjekty řízení jsou upraveny v § 9 IZ, a jsou jimi insolvenční soud, dlužník, věřitelé uplatňující svá práva vůči dlužníku, insolvenční správce, popř. další správce, státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a likvidátor dlužníka. Za účastníky tohoto řízení se však považují pouze dlužník a jeho věřitelé. Za splnění určitých podmínek může být za účastníka pokládán také insolvenční správce.

2.4. Úpadek a jeho druhy

Úpadkem se tradičně rozumí hmotněprávní stav, kdy má dlužník více věřitelů a není schopen po delší dobu hradit své peněžité dluhy – hovoříme o platební neschopnosti dlužníka, insolventnosti či insolvenci.³⁴

---

³² ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol. *Civilní právo procesní*. Op. cit. S. 441

³³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol., *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Op. cit. S.222

³⁴ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015, 352 s., ISBN 978-80-7502-077-2. S. 197

Základní podmínkou je tedy pluralita věřitelů, konkrétně musí mít dlužník dva a více věřitelů.

Insolvenční zákon v § 3 rozlišuje dva druhy úpadku, a to již zmíněnou platební neschopnost a předlužení. Tyto se liší v osobě dlužníka, naopak jejich společným znakem je mnohost věřitelů.

K závěru o úpadku dlužníka postačuje zjištění, že dlužník je buď insolventní, nebo že je předlužen, jinými slovy, zjištění úpadku v obou zákonem vymezených formách není nezbytné.³⁵

O platební neschopnost se jedná v případě, kdy má dlužník více věřitelů, má peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po době splatnosti a zároveň není schopen je plnit³⁶. Zákon stanoví v § 3 odst. 2 IZ vyvratitelné domněnky, které mají napomoci osvědčení úpadku dlužníka. Jsou jimi zastavení plateb podstatné části peněžitých závazků dlužníkem, neplnění takových závazků po dobu delší než tři měsíce po lhůtě splatnosti, dále nelze-li dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo nesplnění povinnosti předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 IZ, která byla dlužníkovi uložena insolvenčním soudem. Pokud bude zjištěno naplnění některé z nich, resp. pokud se dlužníkovi nepodaří některou z nich vyvrátit, platí, že je platebně neschopný ve smyslu § 3 odst. 1 IZ.³⁷

V situaci, kdy má dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků přesahuje hodnotu jeho majetku a zároveň se jedná o právnickou osobu nebo fyzickou osobu – podnikatele, se jedná o předlužení, které je druhým způsobem řešení úpadku.³⁸

Zákon dále hovoří o hrozícím úpadku dlužníka, o který se jedná v případě, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen

---

³⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5. S.443

³⁶ § 3 odst. 1 IZ

³⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9.4.2009, č.j. 2 VSPH 106/2009-A-50

³⁸ §3 odst. 3 IZ

řádně a včas plnit podstatnou část svých peněžitých závazků³⁹. Účelem institutu hrozícího úpadku je umožnit dlužníku zahájit insolvenční řízení dříve, než nepříznivý vývoj jeho finančního stavu dospěje do stavu skutečného úpadku⁴⁰. Tam, kde dlužník podal insolvenční návrh proto, že mu úpadek teprve hrozí (§ 3 odst. 4 IZ), se rozhodujícími skutečnostmi, které osvědčují hrozící úpadek dlužníka, rozumí vylíčení konkrétních okolností, z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít (se zřetelem ke všem okolnostem případu), že lze důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků v budoucnu. Jinak řečeno, že v budoucnu nastane dlužníková platební neschopnost ve smyslu § 3 odst. 1 IZ, přičemž k podmínce, aby dlužník i v tomto případě měl nejméně dva věřitele s pohledávkami, jež se v budoucnu stanou splatnými, se v takovém případě pojí i požadavek, aby se neschopnost v budoucnu plnit pohledávky věřitelů, týkala podstatné části dlužníkových peněžitých závazků.⁴¹

Rozhodne-li insolvenční soud, že úpadek, příp. hrozící úpadek, dlužníka je osvědčen, může s rozhodnutím o úpadku spojit i rozhodnutí o způsobu jeho řešení, případně o něm rozhodne později, v závislosti na možných způsobech daných v konkrétním případě.⁴²

Pokud nedošlo k rozhodnutí o způsobu řešení úpadku spolu s rozhodnutím o úpadku, tak o něm soud rozhodne samostatným rozhodnutím do tří měsíců od rozhodnutí o úpadku, avšak ne dříve než po skončení schůze věřitelů, která byla svolána rozhodnutím o úpadku.⁴³

---

³⁹ § 3 odst. 4 IZ

⁴⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol., *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 579 s. ISBN 978-80-7380-5. S. 445

⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.1.2010, č.j. 29 NSČR 1/2008-A-15

⁴² WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol., *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015, 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2. S. 238

⁴³ § 149 odst. 1 IZ

Zákon určí, ve kterých případech soud obligatorně spojí rozhodnutí o způsobu řešení s rozhodnutím o úpadku, a to v případy uvedené v ustanovení § 148 IZ.⁴⁴

Insolvenční zákon zná čtyři způsoby řešení úpadku, a to konkurz, reorganizaci, oddlužení a zvláštní způsoby, tyto můžeme zařadit do dvou skupin – likvidační a sanační.

Cílem řešení úpadku je zajištění zjištěných pohledávek věřitelů prostřednictvím výnosů ze zpeněžení majetkové podstaty, přičemž ty pohledávky, které takto nebyly uspokojeny, nezanikají, a to ani částečně (pokud insolvenční zákon nestanoví jinak)⁴⁵. V případě konkursu se jedná o likvidační způsob řešení úpadku, který lze použít jak pro úpadek u právnické osoby, tak i fyzické osoby.

Reorganizace a oddlužení se řadí mezi sanační způsoby řešení úpadku. Reorganizace je taková forma řešení úpadku, jejímž cílem je postupné uspokojování pohledávek věřitelů a zároveň zachování provozu podniku dlužníka, a to zajištěním opatření k zotavení jeho hospodaření dle reorganizačního plánu schváleného insolvenčním soudem, jehož plnění průběžně kontrolují věřitelé⁴⁶. Tento způsob je vyloučen u nepodnikatelů a dále u podnikatelů uvedených v ustanovení § 316 odst. 3 IZ.⁴⁷

Druhým sanačním způsobem řešení úpadku je oddlužení, které je přípustné pro fyzické osoby a nepodnikající právnické osoby nemající dluhy z podnikání. Tento způsob je dlužníky oblíben, a to zejména z důvodů možnosti odpuštění zbytku dluhů, plní-li dlužník řádně a včas podle schváleného způsobu oddlužení⁴⁸. S ohledem na skutečnost, že o povolení oddlužení nerozhodují věřitelé, ale jen soud, je třeba oddlužení spíše považovat za součást sociální politiky státu než za nástroj sledující ekonomický účel insolvenčního práva, který spočívá v dosažení co nejvyššího uspokojení pro nositele

---

⁴⁴ Např. Podá-li dlužník společně s insolvenčním návrhem podá návrh na povolení oddlužení

⁴⁵ § 244 IZ

⁴⁶ § 316 IZ

⁴⁷ Právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu

⁴⁸ § 414 odst. 1 IZ

nároků na dlužníkův majetek⁴⁹. Oddlužení může probíhat buď plněním splátkového kalendáře, nebo zpeněžením majetkové podstaty.

Posledním druhem jsou zvláštní způsoby úpadku, jedná se o nepatrný konkurs a úpadek finančních institucí. U těchto způsobů se nejedná o způsob nový, ale úpadek je řešen konkurzem s přesným vymezením dlužnických subjektů a ochranou věřitelů.⁵⁰

O nepatrný konkurs se jedná, je-li dlužníkem fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo nebyl-li zjištěn celkový obrat dlužníka dle zvláštního předpisu⁵¹ přesahující za poslední účetní období předcházející prohlášení o konkursu 2 000 000 Kč a zároveň dlužník nemá více než 50 věřitelů. O nepatrném konkursu může soud rozhodnout i bez návrhu a spojit je s prohlášením konkursu či ho může vydat kdykoliv za insolvenčního řízení po prohlášení konkursu.⁵²

---

⁴⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol. *Civilní právo procesní*. Op. cit. S. 466

⁵⁰ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol., *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Op. cit. S. 286

⁵¹ Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

⁵² § 314 IZ

3. Společné oddlužení manželů

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, před účinností tzv. revizní novely neexistoval institut společného oddlužení manželů, bylo tedy nasnadě, aby k jeho úpravě došlo. K tomu došlo včleněním ustanovení § 394a IZ, které bylo provedeno zákonem č. 294/2013 Sb, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

V situaci, kdy je každý z manželů osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení, mohou takový návrh podat manželé společně. To však za podmínky, že manželství trvá v době, kdy jejich společný návrh dojde insolvenčnímu soudu.⁵³

Včleněním úpravy společného oddlužení manželů, došlo na druhé straně k zákazu spojení věcí různých dlužníků. Takové spojení je nadále možné pouze v případě, kdy tak insolvenční zákon výslovně připouští.⁵⁴

Došlo-li k podání návrhu samostatně oběma manžely u stejného insolvenčního soudu do 31.12.2013, nemohou být tyto návrhy po účinnosti novely již spojeny ke společnému řízení. V takovém případě soud manžele prostřednictvím výzvy informuje o možnosti a náležitostech podání návrhu dle § 394a IZ. Nepodají-li manželé následně společný návrh, lze o samostatných návrzích každého z manželů vést samostatné řízení, jelikož podání společného návrhu není zákonnou povinností⁵⁵. Je tedy ponecháno na svobodné vůli manželů, zda společný návrh podat chtějí, či nikoliv.

Podle ustanovení § 394a odst. 3 IZ „*manželé, kteří podali společný návrh na povolení oddlužení, mají po dobu trvání insolvenčního řízení o tomto návrhu a po dobu trvání účinků oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka*“, tedy manželé tvoří nerozlučné společenství, což se projevuje zejména v tom, že veškeré procesní úkony, provedené jedním z manželů, se týkají i toho druhého (s

---

⁵³ § 394a IZ

⁵⁴ § 83a IZ

⁵⁵ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. Op. cit. S. 1251

výjimkou změny návrhu, jeho zpětvzetí, uznání nároku a uzavření smíru, v těchto případech je třeba souhlasu obou z nich).⁵⁶

Používá-li insolvenční zákon pojem „dlužník“, lze v případě společného návrhu manželů tento pojem vykládat jako „dlužník a jeho manžel“ nebo „dlužníci – manželé“, autorka této práce bude postupovat stejným způsobem.

Nepovolí-li soud společné oddlužení, nebo již schválené oddlužení zruší, zaniká následně nerozlučné společenství manželů, přičemž je s každým dále vedeno samostatné řízení.

Insolvenční zákon rozeznává dva způsoby oddlužení, a to plnění splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty, přičemž splátkový kalendář je častěji vyhledávaným řešením.

Jedním z benefitů plnění prostřednictvím splátkového kalendáře je odstranění dohadů týkajících se toho, zda musí manželé uhradit minimálně 30% nebo 60% pohledávek svých věřitelů po dobu pěti let⁵⁷. Jelikož, jak bylo uvedeno výše, manželé tvoří nerozlučné společenství a vystupují jako jeden celek, platí i pro ně povinnost uhradit minimálně 30% svých pohledávek. Pro účely oddlužení je irelevantní, zda prostředky k úhradě poskytují oba manželé, nebo pouze jeden z nich, soud pro potřeby oddlužení uspokojí, má-li alespoň jeden z manželů takový příjem, který postačí k uspokojení věřitelů.

3.1. Návrh na povolení oddlužení

Insolvenční řízení se řídí dispoziční zásadou, tzn., že ho lze zahájit pouze na návrh. Manželé stejně jako jiní dlužníci musejí podat spolu s insolvenčním návrhem návrh na povolení oddlužení, jak je uvedeno v § 106 odst. 1 IZ, v tomto případě se však bude

---

⁵⁶ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. Op. cit. S. 1251

⁵⁷ TŮŠOVÁ, T., *Přinesla novela účinná od 1. 1. 2014 pro společné oddlužení manželů něco nového?*. Publikováno 24.02.2015. Dostupné na <http://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/prinesla-novela-ucinna-od-1-1-2014-pro-spolecne-oddluzeni-manzelu-neco-noveho>

jednat o společný návrh manželů dle § 394a IZ. K návrhu musí být dále připojeny přílohy, kterým se bude autorka věnovat dále.

Právo podat insolvenční návrh má jak dlužník, tak jeho věřitel. V případě společného návrhu manželů jej mohou podat manželé, kteří jsou každý samostatně oprávněni podat návrh na povolení oddlužení, přičemž musí jít o manžele ke dni, kdy návrh dojde insolvenčnímu soudu.⁵⁸

Návrh na povolení oddlužení lze podat výlučně na předepsaném formuláři, který je k dispozici na internetových stránkách⁵⁹ spolu s metodickými pokyny, jak celý návrh vyplnit, což by mělo usnadnit celý proces podávání návrhu a umožnit tak podat návrh opravdu komukoliv. Podávají-li návrh manželé společně, přizpůsobí se formulář pro takový případ potřebám společného návrhu (bod 01 formuláře).

V případě, kdy manželé podávají návrh v listinné podobě, musí být opatřen ověřenými podpisy obou, stejně tak v případě zástupce manželů.⁶⁰ Pokud není návrh opatřen ověřeným podpisem, soud k takovému návrhu nebude vůbec přihlížet a řízení nezačíná, o čemž dlužníka vyrozumí usnesením.

Od účinnosti tzv. akreditační novely⁶¹, tj. od 1.7.2017, došlo ke včlenění § 390a do insolvenčního zákona, na jehož základě mohou dlužníci podávat svůj návrh pouze prostřednictvím zákonem stanovených osob (advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce nebo akreditovaná osoba) s výjimkami stanovenými v odstavci 2 tohoto paragrafu. Těmto osobám bude náležet za sepsání náhrada nákladů v maximální výši 4 000,- Kč, resp. 6 000,- Kč v případě společného návrhu manželů, což představuje další benefit společného návrhu manželů. Bude-li však návrh podán akreditovanou osobu, nenáleží jí odměna žádná.

---

⁵⁸ § 391a IZ

⁵⁹ www.justice.cz

⁶⁰ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol., *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Op. cit. S. 221

⁶¹ Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Podá-li návrh dlužník, jedná se o tzv. dlužnický návrh. Insolvenční zákon zná vedle něj ještě tzv. věřitelský návrh, tedy situaci, kdy je návrh podán věřitelem. V takovém případě musí být stejnopis doručen dlužníku, a to do vlastních rukou⁶². Dlužník může následně návrh na povolení oddlužení podat nejdéle 30 dní od tohoto doručení.⁶³

Pokud je podán insolvenční návrh věřitelem jen proti jednomu z manželů, musí být společný návrh manželů na povolení oddlužení podán v uvedené 30denní lhůtě a současně spojen s insolvenčním návrhem druhého z manželů směřujícím proti němu samému jako dlužníkovi.⁶⁴

Může však také nastat situace, kdy jsou proti každému z manželů zahájena insolvenční řízení samostatnými návrhy podanými jejich věřiteli v různou dobu. V tomto případě započne lhůta k podání návrhu odlišně. Manželům je tedy doporučeno podat společný návrh již ve lhůtě, k jejímuž uplynutí dojde dříve, a to zejména z důvodu právní jistoty. Pokud by se tak nestalo, mohlo by dojít k tomu, že před uplynutím lhůty k podání návrhu druhého z manželů, by byl na majetek toho manžela, kterému již tato lhůta uplynula, vyhlášen konkurs, čímž by došlo k vytvoření nepřekonatelné překážky pro společné oddlužení manželů.⁶⁵

Kromě obecných náležitostí uvedených v § 42 odst. 4 OSŘ musí návrh obsahovat vylíčení rozhodujících skutečností osvědčujících úpadek, příp. hrozící úpadek, v případě věřitelského návrhu také vylíčení skutečností opravňujících k podání návrhu, označení důkazů a dále musí být z návrhu patrné, čeho se navrhovatel domáhá⁶⁶. Pro oddlužení jsou specifikovány další náležitosti v ustanovení § 391 IZ, a to označení dlužníka a osob oprávněných za něj jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících pěti

---

⁶² § 104 odst. 3 IZ

⁶³ § 390 odst. 1 IZ

⁶⁴ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338 ISBN 978-80-7400-555-8406. S.1253

⁶⁵ Tamtéž, Op. cit. S. 1253

⁶⁶ § 103 IZ

letech, údaje o příjmech za poslední tři roky a návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší.

Žádá-li dlužník o stanovení nižších splátek při plnění splátkovým kalendářem, musí uvést výši jím navrhovaných splátek a zároveň uvést důvody, proč se dostal do úpadku⁶⁷. Toto je však možné uplatnit pouze v návrhu na povolení oddlužení, nikoliv v samostatném podání, poté by soud k takovému návrhu nepřihlédl.⁶⁸

K návrhu dále manželé připojí přílohy uvedené v § 392 odst. 1 IZ, tj. seznam jejich majetku a závazků, popřípadě prohlášení o změnách, ke kterým v mezidobí došlo v porovnání se seznamy, které v insolvenčním řízení již dříve dlužník předložil, listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky a písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se s dlužníkem dohodl na tom, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky.

Je-li mezi manžely a osobami, které jsou ochotné poskytnout jim dar nebo pravidelné peněžité dávky pro účely plnění oddlužení, uzavřena darovací smlouva nebo smlouva o důchodu, je nutné ji také připojit k návrhu na oddlužení.⁶⁹

Specifickou přílohou v rámci společného oddlužení manželů je výslovné prohlášení manželů s tím, že souhlasí, aby veškerý jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů.⁷⁰

Ve vyhlášce č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona jsou blíže specifikovány náležitosti a přílohy pro návrh na povolení oddlužení, a to konkrétně v § 23 a § 24.

---

⁶⁷ § 391 odst. 2 IZ

⁶⁸ KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. Op. cit. S. 1217

⁶⁹ § 392 odst. 3 IZ

⁷⁰ § 394a odst. 2 IZ

3.2. Účinky zahájení insolvenčního řízení

Se zahájením insolvenčního řízení jsou spojeny určité účinky, jejichž účelem je ochrana majetkové podstaty dlužníka, to jak před věřiteli, tak i před dlužníkem samotným. Jedná se o základní předpoklad pro kolektivní proces uspokojování.⁷¹

Mezi insolvenčním zákonem uvedené účinky patří možnost uplatnit pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty přihláškou, nikoliv žalobou, uplatnění a nabytí práva na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, pouze za podmínek stanovených zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, to platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech nebo exekutorského zástavního práva na nemovitostech, které bylo navrženo po zahájení insolvenčního řízení, přerušení výkonu rozhodnutí nebo exekuce postihující majetek dlužníka (exekuci nebo výkon rozhodnutí lze pouze nařídit, nikoliv provést)⁷² a dále nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem.⁷³

Dalším a pro manžele zřejmě nejzásadnějším účinkem je omezení nakládat s majetkovou podstatou, kdy se dlužníci od okamžiku, kdy nastaly účinky, které jsou spojeny se zahájením insolvenčního řízení, musí zdržet nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem do ní náležejícím, pokud by se mělo jednat o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku nebo o jeho nikoliv zanedbatelné zmenšení. Mají-li dlužníci peněžité závazky, které vznikly před zahájením insolvenčního řízení, jsou povinni je plnit pouze v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem (s výjimkou např. plnění vyživovací povinnosti).⁷⁴

---

⁷¹ ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol. *Civilní právo procesní*. Op. cit. S. 447-448

⁷² S výjimkou pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavené

⁷³ § 109 odst. 1 IZ

⁷⁴ § 111 IZ

Je-li dlužník obviněn z trestné činnosti a zároveň se o jeho majetku vede insolvenční řízení, není nijak omezena možnost vydat proti němu rozhodnutí o náhradě škody v trestním řízení.⁷⁵

Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky⁷⁶, která musí být zveřejněna soudem nejpozději dvě hodiny poté, kdy mu došel insolvenční návrh, v rámci úředních hodin soudu.⁷⁷ Okamžik, kdy je vyhláška zveřejněna, se uvádí v jejím výroku. Tento údaj je do textu vložen softwarovým systémem insolvenčního rejstříku, jedná se tedy o údaj vždy reálný a odpovídající skutečnému okamžiku zveřejnění vyhlášky.⁷⁸

Dospěje-li soud k názoru, že omezení dlužníků k nakládání s majetkem jsou nedostatečná, může i bez návrhu vydat předběžné opatření, jímž dlužníkovi uloží, aby nenakládal s určitými věcmi nebo právy náležejícími do jeho majetkové podstaty nebo rozhodne, že dlužník může nakládat s majetkovou podstatou nebo její částí pouze se souhlasem předběžného správce, dále může nařídit, aby osoby mající závazky vůči dlužníkům poskytovaly napříště plnění předběžnému správci. Neurčil-li soud dříve předběžného správce, určí jej současně s vydáním předběžného opatření.⁷⁹

Jak bylo výše uvedeno, je-li soudem vydáno předběžné opatření, je určen také předběžný správce, jehož úkolem je provést opatření ke zjištění dlužníkovy majetku a k jeho zajištění a také přezkum dlužníkovy účetnictví nebo evidence vedené podle zvláštního právního předpisu. Zruší-li soud předběžné opatření, kterým byl správce ustanoven před rozhodnutím o úpadku, uloží správci podat zprávu o své činnosti a vyúčtování nákladů.⁸⁰

---

⁷⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol., *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. Op.cit. S. 225

⁷⁶ § 109 odst. 4 IZ

⁷⁷ § 101 odst. 1 IZ

⁷⁸ KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 1668. ISBN 978-80-7552-136-1. S. 336

⁷⁹ § 113 odst. 1 IZ

⁸⁰ § 112 odst. 3 a 4 IZ

Plní-li osoba, která má dle předběžného opatření plnit předběžnému správci, po zahájení insolvenčního řízení dlužníkovi a plnění se nedostane do majetkové podstaty, nezbavuje se tím svého závazku, pokud neprokáže, že o takovém opatření nemohla vědět.⁸¹

V případě předběžných opatření se jedná o zásah do sféry dlužníků, kteří jsou s touto situací často nespokojeni a mohou ji považovat až za šikanózní ze strany soudů, i z tohoto důvodu bylo judikaturou dovozeno, že *„Aplikace § 113 insolvenčního zákona proto přichází v úvahu pouze tehdy, není-li omezení dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou plynoucí z § 111 odst. 1 téhož zákona dostatečným, nebo je dlužník nerespektuje, anebo je-li důvodnou obava, že je respektovat nebude“*⁸². Ke stejnému názoru dospěl také Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 29.4.2010 č.j. 2 VSPH 222/2010-A-42, který se ztotožnil s výše uvedených rozhodnutím, které doplnil tak, že *„k nařízení takového předběžného opatření přistoupí soud po pečlivé úvaze tehdy, když nepostačí omezení spojená s účinky, jež vyvolává zahájení insolvenčního řízení (a ve stejném rozsahu rozhodnutí o úpadku), v jejichž důsledku je dlužníku umožněno jen tzv. běžné nakládání s majetkovou podstatou (v závislosti na tom, zda řízení bylo zahájeno insolvenčním návrhem věřitele nebo insolvenčním návrhem dlužníka).“*

Jak je výše uvedeno, bylo nutné stanovit určité meze, kdy je příhodné použít vůči dlužníku přísnější opatření, než která se používají standardně v průběhu insolvenčního řízení. Autorka souhlasí s výše uvedenou judikaturou v tom smyslu, že není možné použít ustanovení § 113 IZ kdykoliv, ale pouze v případech, kdy ostatní zákonem předvídaná omezení selhala. Dále je toho názoru, že je třeba případné uvalení dalších opatření posuzovat v každém případě individuálně, protože mohou mít na dlužníky, příp. jejich rodiny, fatální následky.

---

⁸¹ § 114 IZ

⁸² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2.10.2008, č.j. 2 VSPH 144/2008-A-37

3.3 Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení

Vydá-li soud rozhodnutí o úpadku dlužníka, deklaruje tím, že insolvenční návrh byl podán důvodně a dlužník se nachází v úpadku, který bude dále řešen postupy dle insolvenčního zákona. Ve většině případů nestojí rozhodnutí o úpadku samostatně, ale je s ním spojeno rozhodnutí o tom, jak se bude úpadek řešit. Tedy je zároveň povoleno oddlužení nebo prohlášen konkurs.⁸³

Jediným subjektem, který může v této věci rozhodnout je příslušný insolvenční soud, neboť pouze soud je v tomto řízení nezávislým a nestranným subjektem.

Insolvenční soud může vydat rozhodnutí o povolení oddlužení, nebo rozhodnout jinak, a to odmítnout insolvenční návrh, zastavit řízení, nebo zamítnout insolvenční návrh. Těmto rozhodnutím se bude autorka věnovat dále.

3.3.1. Odmítnutí insolvenčního návrhu

Jak již bylo uvedeno, zákon určuje náležitosti a přílohy, které je nutné v návrhu na povolení oddlužení uvést, resp. přiložit.

Pokud insolvenční návrh neobsahuje všechny náležitosti nebo je nesrozumitelný či neurčitý, je osoba, která návrh podala vyzvána soudem k opravě nebo doplnění, k čemuž jí je poskytnutá lhůta, která nesmí být delší než sedm dní. Soud zároveň tuto osobu poučí o tom, jak opravu nebo doplnění provést. To samé platí také, jestliže nejsou k návrhu připojeny zákonem požadované přílohy nebo pokud tyto přílohy neobsahují stanovené náležitosti.⁸⁴

---

⁸³ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 301 s. ISBN 978-80-7380-568-5. S. 69

⁸⁴ § 393 IZ

Nedojde-li v určené době k doplnění, insolvenční soud návrh odmítne a toto rozhodnutí doručí osobám uvedeným v ustanovení § 393 odst. 4 IZ.⁸⁵

3.3.2. Zamítnutí insolvenčního návrhu

Pokud insolvenční soud nerozhodl o odmítnutí návrhu na povolení oddlužení, zkoumá dále, zda neexistují důvody, které by mohly vést k zamítnutí řízení. Mezi ně patří nepoctivý záměr dlužníka, nedostatečná hodnota plnění pro nezajištěné věřitele, ledaže s takovým plněním vyslovili souhlas, nebo lehkomyšlný či nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení, který vyplývá z dosavadních výsledků řízení.⁸⁶

Lze-li tedy se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že je dlužníkem sledován nepoctivý záměr, soud návrh zamítne. Při posuzování důvodů k zamítnutí návrhu byla zákonodárcem soudům dána možnost posuzovat za nepoctivost vše, v čem by mohli nepoctivý záměr spatřovat. V původním znění, které bylo platné do 31.12.2013, byl obsažen demonstrativní výčet skutečností, které ukazovaly na nepoctivost dlužníka.

V současné době již existuje judikatura, která alespoň částečně koriguje hranice, kdy je možné určité jednání považovat za nepoctivé, *„Dlužník, který svým jednáním věřitele omezí ve volbě způsobu oddlužení, podáním návrhu na povolení oddlužení sleduje nepoctivý záměr [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona]“*.⁸⁷

Mohlo by se zdát, že v případě poctivého návrhu dochází k posuzování skutečností pouze před vydáním rozhodnutí o povolení oddlužení, ale Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 30.4.2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2010 vyjádřil stanovisko, podle kterého *„Vyjde-li po schválení oddlužení najevo, že dlužník navrženým oddlužením*

---

⁸⁵ dlužník, předběžný správce nebo insolvenční správce věřitelský výbor a osoba, která návrh na povolení oddlužení podala

⁸⁶ § 395 IZ

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.01.2014, sp.zn 29 NSČR 88/2013

sledoval nepoctivý záměr, je to důvodem ke zrušení schváleného oddlužení podle § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.“

Další spornou otázkou může být to, jak posuzovat jednání dlužníků, které předcházelo podání návrhu na oddlužení, a to zejména s ohledem na to, jak posuzovat poctivost takového návrhu, když si dlužník svůj úpadek zavinil sám. *„Posouzení, zda dlužník (ne)sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr, je logicky navázáno na hodnocení skutečností, které se udály v určitém časovém rámci... Přitom je ovšem třeba mít na paměti, že o způsob řešení svého úpadku oddlužením typově žádají i osoby, které si úpadkovou situaci (nebo hrozící úpadek) přivodily do jisté míry lehkomyšlným, marnotratným nebo obecně málo zodpovědným přístupem ke svým majetkovým záležitostem, ale v určité fázi života (zpravidla časově úzce propojené s dobou zahájení insolvenčního řízení) se rozhodly tento přístup změnit a své ekonomické potíže řešit smysluplnou cestou v insolvenčním řízení. Je-li taková proměna opravdová [o čemž by se měl insolvenční soud přesvědčit v insolvenčním řízení ve vazbě na vše, co v něm vyšlo najevo ve fázích rozhodování o návrhu na povolení oddlužení a o schválení oddlužení, a k čemuž v době po povolení oddlužení slouží schůze věřitelů dle § 399 odst. 1 insolvenčního zákona se zdůrazněnou povinností (v § 399 odst. 2 insolvenčního zákona) dlužníkovy účasti a odpovědí na dotazy přítomných věřitelů (i insolvenčního soudu)], není důvod vylučovat dlužníka a priori z režimu oddlužení“.*⁸⁸

Autorka se ztotožňuje s judikaturou Nejvyššího soudu a má za to, že posuzování poctivosti je třeba vždy vázat k jednotlivému případu a nelze plošně říci, kde pomyslná hranice poctivosti končí. Problematickým by se mohlo zdát, že každá osoba vnímá poctivost jinak, ale určité obecné meze by měl mít každý, přičemž základy k posuzování lze čerpat právě z výše zmíněné judikatury.

Dalším z důvodů pro zamítnutí je situace, za které lze předpokládat, že by věřitelé při plnění oddlužení získali méně než 30 % hodnoty svých pohledávek, ledaže by s tím předem výslovně souhlasili. Dochází tedy k určení minimální hranice uspokojení

---

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.6.2015, sp.zn. 29 NSCR 47/2013

nezajištěných věřitelů, která je dlužníkem v návrhu garantována⁸⁹. Sám dlužník ve svém návrhu určuje, zda je v jeho silách tuto minimální hranici splnit, naopak není tomu tak „*jestliže podle dlužnickových tvrzení zahrnutých v návrhu na povolení oddlužení sepsaném na předepsaném formuláři a v povinných přílohách návrhu na povolení oddlužení dlužník nabízí svým nezajištěným věřitelům (kteří nesouhlasili s nižším plněním) méně než 30% jejich pohledávek, pak je to ve smyslu § 395 odst. 1 písm. b IZ důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení*“.⁹⁰

Třetím a zároveň posledním důvodem, kdy soud návrh na povolení oddlužení zamítne je lehkomyšlný či nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. Vzhledem k tomu, že insolvenční řízení má dlužníku pomoci s řešením jeho mnohdy těžké životní situace, měl by k němu přistupovat svědomitě a mít co nejaktivnější přístup a zároveň kooperovat se všemi zúčastněnými subjekty. Neměl by se tedy omezit pouze na podání návrhu na povolení oddlužení, ale také po dobu celého řízení vyvíjet aktivitu, která je od něj očekávána, k čemuž se také přiklonila judikatura „*jednání dlužníka naplňuje znaky lehkomyšlného a nedbalého přístupu k plnění jeho povinností v insolvenčním řízení, což sám dlužník potvrdil v odvolání, když uvedl, že nepřebíral poštu od svých věřitelů a ztratil přehled o svých závazcích, neboť právě úplné a věrohodné informace o nich mohou být podkladem pro podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na oddlužení, na jehož základě pak soud posuzuje celkovou dlužníkovu majetkovou situaci a rozhoduje o způsobu jeho řešení oddlužením (jež může být provedeno zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře)*“.⁹¹

Mezi nejčastější důvody, které soud vnímá jako projev lehkomyšlného přístupu dlužníka, patří nedostavení se k jednání, nepřebírání pošty atd. Je-li podán společný návrh manželů na povolení oddlužení, tak k tomu, aby byl takový návrh zamítnut, postačí, projevuje-li lehkomyšlný a nedbalý přístup pouze jeden z manželů.

---

⁸⁹ KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L., *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. Op. cit. S. 1230

⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.9.2010, č.j. 29 NSČR 6/2008-B

⁹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2.8.2010, č.j. 3 VSPH 494/2010-B-19

3.3.3. Zpětvzetí návrhu

Jak již bylo výše uvedeno, tak i insolvenční řízení se řídí dispoziční zásadou, z čehož plyne, že dlužník může svým návrhem na povolení oddlužení libovolně disponovat.

Dlužník může vzít svůj návrh zpět i poté, kdy soud rozhodne o úpadku dlužníka a o povolení oddlužení. Zpětvzetí je nemožné teprve po rozhodnutí o schválení oddlužení, dojde-li k takovému zpětvzetí, považuje se za neúčinné a bude se nadále pokračovat v dosavadním insolvenčním řízení. V případě, kdy je návrh na povolení oddlužení vzat zpět, nelze jej podat znovu.⁹²

Došlo-li ke zpětvzetí, insolvenční soud ho vezme na vědomí usnesením, které se doručuje osobě, která návrh podala, dlužníkovi, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.⁹³ V tomto případě je však nepřesně užíváno označení osoby, která návrh podala a dlužníka, jelikož z dikce § 389 IZ je pouze dlužník oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, tedy pouze on může být aktivně legitimován k podání zpětvzetí.⁹⁴

V případě, kdy by však dlužník chtěl ukončit celé insolvenční řízení, musel by vzít zpět současně s návrhem na povolení oddlužení také návrh na zahájení insolvenčního řízení, následně by došlo k zastavení celého řízení, přičemž tímto neztrácí možnost podat návrh na zahájení insolvenčního řízení spojený s návrhem na povolení oddlužení opětovně.

Zákon č. 64/2017 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, přinesl rozšíření § 396 IZ. Nově tedy platí, že odmítne-li insolvenční soud návrh na povolení oddlužení, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, může prohlásit konkurs pouze byl-li, to samé zároveň platí i pokud nebyl, návrh na povolení oddlužení podán společně s insolvenčním návrhem a insolvenční soud nezjistí, že je majetek

---

⁹² § 394 odst. 3 IZ

⁹³ § 394 odst. 2 IZ

⁹⁴ KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L., *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. Op. cit. S. 1226

dlužníka pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, a dále pokud byl návrh na povolení oddlužení podán společně s insolvenčním návrhem, soud zjistí, že majetek zcela nepostačuje uspokojení věřitelů, a dlužník požádal v návrhu na povolení oddlužení, aby byl úpadek řešen konkursem, a zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení. Pokud není možné postupovat podle žádného postupu, soud insolvenční řízení zastaví.

3.3.4. Povolení oddlužení

Nejsou-li dány důvody k odmítnutí či zamítnutí návrhu na povolení oddlužení a nedošlo ani k jeho zpětvzetí, soud rozhodne o povolení oddlužení.⁹⁵ Existují-li pochybnosti, zda je dlužník oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, oddlužení je insolvenčním soudem povoleno a tato otázka je prozkoumávána v průběhu schůze věřitelů, která je svolána k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí.

Rozhodnutí o povolení oddlužení je spojeno s rozhodnutím o úpadku⁹⁶, jedná se o tzv. usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení, pouze v případě, kdy byl návrh na povolení oddlužení podán dlužníkem. Toto usnesení musí mít všechny náležitosti, které musí obsahovat rozhodnutí o úpadku dle § 136 IZ, např. výrok o ustanovení osoby insolvenčního správce, výrok o zjištění úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, výzvu věřitelům k podávání přihlášek, údaj o tom, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku, určení místa a termínu schůze věřitelů a přezkumného řízení atd. Je-li vydáno usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení, činí doba k podávání přihlášek pouze 30 dní (od okamžiku zveřejnění v insolvenčním rejstříku) a dlužníku je soudem uloženo platit zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce.⁹⁷

---

⁹⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol., *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015, 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2. S. 316

⁹⁶ § 148 odst. 3 IZ

⁹⁷ § 136 odst. 3 a 4 IZ

3.4. Rozhodnutí o schválení oddlužení

Rozhodne-li soud o schválení oddlužení, dosáhl dlužník toho, o co celou dobu usiloval a to, v čem vidí východisko své situace.

V usnesení o povolení oddlužení jsou věřitelé vyzváni k podání přihlášek, k čemuž je jim stanovena 30denní lhůta a zároveň je soudem ustanoven insolvenční správce, kterému dlužník musí umožnit zjistit rozsah jeho majetkové podstaty a provést její soupis. Současně je v usnesení nařízeno přezkumné jednání a na to navazuje schůze věřitelů

Po povolení oddlužení, o kterém rozhoduje soud zásadně sám, se v insolvenčním řízení pokračuje v rozhodování o tom, jakým způsobem bude oddlužení provedeno. Oddlužení lze provést dvěma způsoby - zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře, příp. kombinací těchto dvou způsobů. Těmto institutům se bude autorka věnovat později. O tom, který z těchto způsobů bude v konkrétním případě využit, rozhodují v první řadě věřitelé, a to hlasováním na schůzi věřitelů, která je za tímto účelem svolávána, přičemž oznámení o jejím svolání je zveřejněno vyhláškou v insolvenčním rejstříku. Zveřejnění musí být provedeno nejméně 15 dnů přede dnem konání této schůze a zároveň musí oznámení obsahovat předmět jednání, místo a termín konání. Věřitelé však mohou o způsobu oddlužení hlasovat i mimo schůzi, a to prostřednictvím tzv. hlasovacích lístků, které musí být takto výslovně označeny, nesmí obsahovat žádný jiný procesní úkon, ze kterého je nepochybné, jak věřitelé hlasovali, na kterých musí být pravost podpisu úředně ověřena a musí být insolvenčnímu soudu doručeny nejpozději v den předcházející schůzi věřitelů.⁹⁸

Rozhodování o způsobu provedení oddlužení se však týká pouze nezajištěných věřitelů, zajištění jsou z takového rozhodování vyloučeni. Vyloučení zajištěných věřitelů

---

⁹⁸ § 401 odst. 1 IZ

z hlasování o způsobu oddlužení vychází z předpokladu, že v rámci obou forem realizace oddlužení platí, že zajištěné pohledávky budou uspokojeny pouze ze svého zajištění.⁹⁹

Přítomnost věřitelů na věřitelské schůzi, ani hlasování prostřednictvím hlasovacích lístků není jejich povinností a nemohou k ní být nuceni. V praxi tedy mnohdy nastává situace, kdy se věřitelé na schůzi nedostavují a ani nehlasují mimo ni. V takovém případě následně o způsobu oddlužení rozhoduje insolvenční soud, který při rozhodování přihlédne ke způsobu, který navrhuje dlužník ve svém návrhu na povolení oddlužení, a také ke stanovisku insolvenčního správce. Obdobně postupuje soud také v případě, kdy ani jeden ze způsobu oddlužení nezíská prostou většinu hlasů nezajištěných věřitelů.¹⁰⁰

Na rozdíl od věřitelů je přítomnost dlužníka a insolvenčního správce na schůzi věřitelů vyžadována, o čemž jsou poučeni v předvolání, které je jim doručováno do vlastních rukou. Insolvenční správce se však může nechat na vlastní náklady a nebezpečí zastoupit, ledaže je jeho osobní účast na schůzi věřitelů požadována soudem.¹⁰¹

Rozhodnutí o schválení oddlužení je rozhodnutím, kterým soud autoritativně potvrzuje, že úpadek dlužníka bude realizován formou oddlužení. Vymezuje zcela konkrétní způsob provedení oddlužení a rovněž i základní povinnosti a údaje nutné pro provádění schvalovaného způsobu oddlužení.¹⁰²

O schválení oddlužení insolvenční soud rozhoduje bezprostředně po skončení jednání, při němž byly projednány námitky věřitelů týkající se existence skutečností, které by jinak odůvodňovaly odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení,

---

⁹⁹ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338, ISBN 978-80-7400-555-8

¹⁰⁰ § 402 odst. 4 IZ

¹⁰¹ § 399 odst. 2 IZ

¹⁰² HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338, ISBN 978-80-7400-555-8406. S.1341

pokud věřitelé takové námitky neuplatnili, tak neprodleně po uplynutí doby k jejich podání.¹⁰³

Rozhodnutí o schválení oddlužení je doručováno zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti tomuto usnesení přísluší pouze věřiteli, který hlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení, nebo věřiteli, jehož námitkám uplatněným podle § 403 odst. 2 IZ nebylo insolvenčním soudem vyhověno, dále dlužníku, jehož žádosti o stanovení jiné výše měsíčních splátek insolvenční soud nevyhověl, nebo věřiteli, který nesouhlasí se stanovením jiné výše měsíčních splátek a který proti tomu hlasoval.¹⁰⁴

V okamžiku, kdy dojde ke zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku, nastávají účinky schválení oddlužení. Nabytím právní moci rozhodnutí dochází ke zrušení omezení dispozičních oprávnění dlužníka, ke kterým došlo v průběhu insolvenčního řízení.

Dlužník při podávání návrhu na povolení oddlužení může zaškrtnutím příslušného políčka na formuláři zvolit, kterou formu plnění oddlužení preferuje, to mu však ještě neposkytuje jistotu, že jím zvolená forma oddlužení bude schválena. Volba formy plnění oddlužení není dlužníkovou povinností, může tedy nechat příslušné políčko nevyplněno¹⁰⁵.

Pokud insolvenční soud oddlužení neschválí, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkovu úpadku konkursem. S účinností tzv. akreditační novely může o prohlášení konkursu rozhodnout pouze, byl-li, a to samé zároveň platí, i pokud nebyl, návrh na povolení oddlužení podán společně s insolvenčním návrhem a insolvenční soud nezjistí, že je majetek dlužníka pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující. Dále tak soud rozhodne, pokud byl návrh na povolení oddlužení podán společně s insolvenčním návrhem, a soud zjistí, že majetek zcela nepostačuje uspokojení věřitelů, a dlužník

---

¹⁰³ § 404 IZ

¹⁰⁴ § 406 odst. 4 IZ

¹⁰⁵ § 391 odst. 1 písm. d)

požádal v návrhu na povolení oddlužení, aby byl úpadek řešen konkursem, a zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení. Toto rozhodnutí doručí insolvenční soud zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru a zároveň je zveřejněno v insolvenčním rejstříku. Podle zákona může být rozhodnutím o neschválení oddlužení dotčen pouze dlužník, a proto pouze on může podat proti rozhodnutí o neschválení oddlužení odvolání.¹⁰⁶

3.4.1. Oddlužení plněním splátkového kalendáře

Oddlužení plněním splátkového kalendáře spočívá v zakotvení povinnosti dlužníka provádět po dobu pěti let pravidelné úhrady ze svých příjmů. Při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře tedy dlužník „obětuje“ část svých příjmů, které v budoucnu (po schválení oddlužení) získá, ale naproti tomu si zachová ostatní majetek nabytý před schválením oddlužení i po něm.¹⁰⁷

Jak bylo výše uvedeno po dobu trvání insolvenčního řízení mají manželé postavení nerozlučných společníků a postavení jednoho dlužníka, jejich oddlužení tedy probíhá formou jednoho splátkového kalendáře, v jehož rámci jsou měsíčně v termínech stanovených soudem prováděny srážky z příjmů obou manželů. Ze sražených částek je primárně hrazena odměna insolvenčního správce, jeho hotové výdaje a další pohledávky za majetkovou podstatou. Zbylá částka je následně rozdělena prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení.

Nejčastějším příjmem, z kterého je v rámci splátkového kalendáře plněno, je mzda, příp. plat. Dle judikatury se *„Mzdou rozumí peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci (§ 109 odst. 2 ZPr). Do mzdy se započítávají mzda za práci přesčas, mzda za práci ve svátek,*

---

¹⁰⁶ HÁSOVÁ, J., a kol., Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338, ISBN 978-80-7400-555-8

¹⁰⁷ HÁSOVÁ, J., a kol., Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338, ISBN 978-80-7400-555-8. S.1286 a 1288

mzda za noční práci, mzda za práci ve ztíženém pracovním prostředí, mzda za práci v sobotu a v neděli, mzdové příplatky, naturální požitky apod. Předmětem exekuce srážkami ze mzdy jsou i náhrady mzdy (§ 299). Výkonu rozhodnutí podléhají též peněžité plnění nebo plnění peněžité hodnoty z jiné závislé činnosti, která plní funkci mzdy, a jsou povinnému jako pravidelně se opětuující odměňování vykonané práce vyplácena jinou fyzickou nebo právnickou osobou. Do mzdy se nezapočítávají náhrady výdajů poskytovaných zaměstnanci v souvislosti s výkonem práce (§ 151 ZPr). Jde o cestovní náhrady při pracovní cestě nebo při cestě mimo pravidelné pracoviště (§ 156 a násl. ZPr), náhrady při přeložení (§ 165 ZPr), cestovní náhrady při zahraniční pracovní cestě (§ 166 a násl. ZPr) a náhrady při výkonu práce v zahraničí (§ 172 ZPr). Tzv. stravné či zahraniční stravné je ve smyslu citovaných ustanovení cestovní náhradou při pracovní cestě, a tedy nepodléhá srážkám ze mzdy. Z toho ve smyslu § 398 odst. 3 InsZ plyne, že stravné, které je dlužníku vypláceno jeho zaměstnavatelem, nelze pro účely oddlužení uvažovat, neboť je příjmem nepostižitelným.“¹⁰⁸

Vedle mzdy a platu je dlužník povinen poskytovat úhrady z důchodů¹⁰⁹, stipendií, z odměny z dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků, nemocenského aj. Splátkovému kalendáři dále podléhají příjmy, které dlužník nabyl teprve po rozhodnutí o schválení oddlužení.¹¹⁰

Při výpočtu částky, která je dlužníkovi odváděna z jeho příjmu se bude postupovat dle ustanovení OSŘ týkajících se výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. Insolvenční zákon totiž stanoví, že částka, kterou je povinen dlužník měsíčně splácet, odpovídá částce, ze které mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Jedná se o tzv. čistou mzdu (tj. částku, která zbyla po odečtení

---

¹⁰⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6.10.2010, č.j. 3 VSPH 296/2010-B-15

¹⁰⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31.3.2013, č.j. 3 VSPH 401/2013-B-39 „Pokud dlužník pobírá plný invalidní důchod a náhradu za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě, které oba představují dle § 299 odst. 1 OSŘ příjmy dlužníka podléhající výkonu srážkami ze mzdy a ve smyslu § 398 odst. 3 InsZ jsou v předepsaném rozsahu (§ 279 odst. 2 OSŘ) postižitelné pro účely plnění schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře“

¹¹⁰ § 412 odst. 1 písm b) IZ

zálohy na daň z příjmu fyzických srážené z příjmů ze závislé činnosti, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění), která je snížena o tzv. základní částku dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách. Základní částka je tvořena jednak úhrnem dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu, a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné. Ze zbylé čisté mzdy pak lze bez omezení srazit vše, co převyšuje životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu. Zbývající částka po provedení této operace se zaokrouhlí dolů na částku dělitelnou třemi a rozdělí se na třetiny. Pro splátky při oddlužení lze srazit dvě třetiny.

Zákon však poskytuje dlužníku možnost požádat v návrhu na povolení oddlužení soud o stanovení jiné výše měsíčních splátek. Insolvenční soud tak může rozhodnout v případě, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 50% jejich pohledávek, anebo stejná nebo vyšší než hodnota plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli. Soud se však při svém rozhodování nemusí řídit ani návrhem dlužníka, ani stanoviskem věřitelů, ale měl by vzít v potaz všechny skutečnosti, které se týkají daného případu.¹¹¹ Účelem této úpravy je zabránit příliš vysokým splátkám, kvůli kterým by se dlužník mohl ocitnout v těžké sociální situaci, což by mohlo vyústit až k neúspěchu oddlužení a následné přeměně v konkurs, a to by nekorespondovalo se zásadou rychlého, hospodárneho a co nejvyššího uspokojení věřitelů, aniž by byl některý z účastníků poškozen.¹¹²

Jedním z typických důvodů vyhovění žádosti o stanovení nižších splátek budou náklady, které jsou vynaložené na přepravu do zaměstnání. V případě, kdy by tento důvod nebyl zohledněn, mohlo by dojít ke ztrátě zaměstnání dlužníka a následné nemožnosti uspokojovat věřitele, čímž by byl zmařen účel insolvenčního řízení.¹¹³

---

¹¹¹ § 398 odst. 4 IZ

¹¹² § 5 odst. 1 IZ

¹¹³ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 18.5.2010, č.j. KSPH 36 INS 7725/2009-B-22 „Soud uznal, že dlužník splňuje morální předpoklady k tomu, aby jeho žádosti o jinou (nižší než zákonnou) výši splátek

Naopak „Okolnost, že dlužník určitým způsobem fakticky nahrazuje ve vztahu k nezletilým dětem své manželky vyživovací povinnost za otce, není skutečností, k níž by bylo možno přihlížet při stanovení jiné výše měsíčních splátek; nejsou jimi ani obvyklé výdaje pravidelně vynakládané na chod domácnosti, ve které žijí nezletilé děti“¹¹⁴.

Poslední věta § 398 odst. 4 IZ stanoví, že k opožděné žádosti insolvenční soud nepřihlédne, avšak Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 25.6.2016, č.j. 2 VSPH 796/2012-B-23 judikoval, že bude-li splněna podmínka 50% uspokojení nezajištěných věřitelů, ti se snížením splátek budou souhlasit a zároveň soud neshledá důvody, které by změně usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře bránily, tak v takovém případě může být vyhověno i žádosti, která byla dlužníkem podána opožděně.¹¹⁵ V obdobné věci Vrchní soud v Praze rozhodoval znovu o tři roky později, kdy však dospěl ke zcela opačnému závěru „Z citovaného ustanovení je zřejmé, že se insolvenční soud věcně zabývá jen včasným návrhem dlužníka na stanovení jiné výše splátek a že opožděnou žádostí se zásadně nezabývá, neboť se k ní ze zákona nepřihlíží. Jinak řečeno, protože opožděná žádost nemá žádných právních účinků, nevydává se o ní ani žádné rozhodnutí. Pokud by však insolvenční soud o opožděně podané žádosti přesto rozhodoval, je zjevné, že takové rozhodnutí spadá dle názoru odvolacího soudu podle svého obsahu do množiny typových rozhodnutí vydávaných při výkonu dohlédací činnosti (§ 11 odst. 1 a § 91 IZ), která nelze napadnout odvoláním“¹¹⁶.

Z uvedeného vyplývá, že ani judikatura nemá na otázku žádosti o snížení splátek, která je podána opožděně jednotný názor. Lze tedy dovodit, že i takovou žádost je třeba posuzovat s ohledem na skutečnosti konkrétního případu.

---

vyhověl. Zákonné měsíční splátky ve prospěch věřitelů a správce by činily 33 277,- Kč, což by pro dlužníka znamenalo ocitnout se v situaci, kdy by hrozila ztráta jeho zaměstnání, neboť by si nebyl schopen hradit náklady na dojíždění do místa výkonu jeho zaměstnání.“

¹¹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.1.2011, č.j. 3 VSPH 792/2010-B-18

¹¹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.6.2016, č.j. 2 VSPH 796/2012-B-23 „jakkoli je dlužníková žádost o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek zjevně opožděná, a tudíž ji není možno projednat a rozhodnout o ní zákonem předpokládaným způsobem, není zcela vyloučeno, aby i v této fázi řízení bylo jeho žádosti o nižší splátky vyhověno“

¹¹⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13.5.2015, č.j. 4 VSPH 558/2015-B_16

Náležitosti, které musí usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře obsahovat, upravuje ustanovení § 406 odst. 3 IZ. V tomto usnesení je soudem dlužníkovi uloženo platit po dobu pěti let nezajištěným věřitelům prostřednictvím insolvenčního správce stanovenou částku podle poměru jejich pohledávek. Dále jsou soudem označeny příjmy, ze kterých by měl dlužník uhradit první splátku, která musí nastat nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, ve kterém nastanou účinky schváleného oddlužení. Současně soud označí nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s uspokojením nižším než 30% jejich pohledávky a uvede hodnotu, na níž se tito věřitelé s dlužníkem shodli. Plátcí mzdy či jiného příjmu dlužníka je přikázáno, aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení sraženou částku nevyplácel dlužníku.

Oddlužení probíhá standardně po dobu pěti let, během nichž musí dojít k úhradě minimálně 30% pohledávek nezajištěných věřitelů, které byly v rámci insolvenčního řízení přihlášeny a zjištěny. Může samozřejmě dojít k situaci, kdy dlužník uhradí tuto minimální hranici dříve než za určenou dobu, avšak insolvenční řízení může skončit předčasně pouze v případě, kdy dojde k plnému uspokojení všech přihlášených pohledávek (tj. 100%).

Usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je rozhodnutím podávaným s výhradou změny poměrů (*cum rebus sic stantibus*), protože dojde-li v průběhu oddlužení k podstatné změně okolností, které jsou rozhodující pro výši a další trvání stanovených měsíčních splátek, může insolvenční soud i bez návrhu změnit rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.¹¹⁷

Soud může rozhodnout o změně usnesení i na návrh dlužníka, což mu dává další možnost, jak usilovat o snížení splátek, avšak na rozdíl od § 398 odst. 4 IZ, může takovou žádost podat i v průběhu již probíhajícího insolvenčního řízení. Této problematice se věnoval také Mgr. Lukáš Pauldura ve svém článku¹¹⁸, ve kterém mimo jiné zmiňuje, že

---

¹¹⁷ § 407 odst. 3 IZ

¹¹⁸ PAULDURA, L., Žádost o nižší splátky v průběhu oddlužení a použití § 407 insolvenčního zákona. Bulletin advokacie. roč. 2016, č. 3, s. 33-37. Česká advokátní komora v Praze. ISSN 1210-6348. Dostupné také na http://www.bulletin-advokacie.cz/assetsBA_3_2016_web.pdf

aplikací ustanovení § 407 odst. 3 IZ dochází k významnému zásahu do postavení věřitelů tím, že insolvenční soud postupuje zásadně bez nutnosti opatřit si vyjádření věřitelů. Děje se tak i přesto, že věřitelé mají v režimu oddlužení zásadní rozhodovací kompetence.

Další spornou otázkou se jeví postup při projednání a posouzení žádosti podané v průběhu řízení, zejména to, zda má být žádost posuzována podle stejných podmínek jako žádost podaná spolu s návrhem na povolení oddlužení. Této otázce se věnoval Vrchní soud v Olomouci, který dospěl k názoru, že „*Při rozhodování o změně rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře insolvenční soud hodnotí, zda došlo ke změně okolností uvedených v § 407 odst. 3 InsZ. Ustanovení § 398 odst. 4 InsZ se při tomto rozhodnutí neaplikuje ani v případě, že dlužník sám požádal po pravomocném schválení oddlužení o snížení splátek.*“¹¹⁹

Autorka se domnívá, že plnění oddlužení formou splátkového kalendáře je způsob řešení úpadku, který poskytuje přijatelný kompromis pro obě strany, jak dlužníka, tak i věřitele. Dlužníku je poskytnuta možnost plnit své dluhy s vidinou zániku po uplynutí určité doby, po kterou sice musí dojít k určitému omezení na jeho straně, ale zároveň nedochází k zásahům do aktiv, které nebyl před účinky schválení oddlužení.

3.4.2. Plnění oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty je způsob oddlužení formou jednorázového vyrovnání pohledávek ze zdrojů stávajících aktiv dlužníka. Pohledávky dlužníkůvých věřitelů zde budou uspokojovány z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty. Postup uspokojení zde velice nápadně připomíná konkurs. Však je také při tomto způsobu oddlužení postupováno jako při zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a schválení oddlužení tímto způsobem zakládá ve vztahu k majetku, který podléhá zpeněžení,

---

¹¹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20.3.2013, č.j. 2 VSOL 218/2013-B-10

totožné účinky jako prohlášení konkursu. Také zpeněžení majetkové podstaty při oddlužení má stejné účinky jako její zpeněžení v konkursu.¹²⁰

Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se řídí opačným principem než oddlužení plněním splátkového kalendáře. Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je postihován budoucí majetek dlužníka, zejména jeho příjmy. Naopak při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty je postižen stávající majetek dlužníka a budoucí majetek mu je ponechán.

Součástí majetkové podstaty je veškerý majetek dlužníka, který nabyt do okamžiku vydání usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Majetek, který dlužník nabyt teprve po vydání tohoto usnesení, nebude v rámci insolvenčního řízení zpeněžován a dlužník k němu má veškerá dispoziční práva, ledaže se jedná o majetek získaný dědictvím, darem, z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek nevedený v seznamu majetku, ačkoliv tomu tak mělo být.

V usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty musí být soudem uvedeno, kdo je insolvenčním správcem, označen majetek, který náleží do majetkové podstaty, příp. který do ní bude náležet, a označení věřitelé, kteří souhlasili s uspokojením nižším než 30% jejich pohledávky a uvedena nejnižší hodnota, na které se tito věřitelé s dlužníkem domluvili.¹²¹

Stejně jako u oddlužení plněním splátkového kalendáře, tak i u oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nastávají účinky oddlužení okamžikem zveřejnění usnesení o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku.

Podali-li manželé společný návrh na povolení oddlužení, na jehož základě došlo k povolení oddlužení, zakládá zákon od okamžiku, kdy nastanou účinky schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, fikci, že všechny majetek manželů se považuje za majetek ve SJM, které nezaniká. Z uvedeného vyplývá, že součástí SJM se

---

¹²⁰ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338, ISBN 978-80-7400-555-8. S.1282

¹²¹ § 406 odst. 2 IZ

stává také majetek, který v době schválení oddlužení náležel do výlučného vlastnictví jednoho z manželů.

V situaci, kdy byl návrh podán pouze jedním z manželů a následně došlo ke schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, se bude postupovat dle ustanovení insolvenčního zákona, které upravují konkurs. V okamžiku, kdy dojde ke schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, dochází k zániku SJM a je nutné provést jeho vypořádání. Pokud mezi sebou manželé po podání insolvenčního návrhu dlužníkem uzavřeli smlouvy, které se týkají se zúžení rozsahu společného SJM, rozšíření rozsahu SJM o majetek, který do té doby náležel výhradně dlužníku či výhradně manželu dlužníka a vypořádání SJM včetně soudem schváleného smíru, jsou tato ujednání neplatná od okamžiku schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Po dobu trvání účinků prohlášení konkursu nemůže vzniknout nové SJM.¹²²

Po vypořádání SJM bude tedy dlužníku náležet jeho výlučný majetek a také spoluvlastnický podíl z vypořádaného SJM. Jsou-li však závazky dlužníka vyšší než hodnota majetku, který náleží do SJM, je do majetkové podstaty zahrnuto celé SJM.¹²³

Zpeněžením majetkové podstaty je převedení veškerého do ní náležejícího majetku na peníze, stejně jako využití bankovních kont a peněžní hotovosti dlužníka a úplatné postoupení dlužnických pohledávek. Samotné zpeněžení lze provést veřejnou dražbou dle zvláštního předpisu¹²⁴, prodejem movitých věcí a nemovitostí dle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí nebo prodejem majetku mimo dražbu. O tom, který z uvedených způsobů bude proveden, rozhodne insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru. V závěru zpeněžení majetkové podstaty předloží insolvenční správce soudu konečnou zprávu a následně dojde k rozvržení výtěžku mezi nezajištěné věřitele podle rozvrhového usnesení, ve kterém jsou určeny částky, které mají být jednotlivým věřitelům vyplaceny.

---

¹²² § 268 IZ ve spojení s § 269 IZ a 276 IZ

¹²³ § 274 IZ

¹²⁴ Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

Jak bylo výše uvedeno, v rámci tohoto způsobu plnění oddlužení ztrácí dlužník veškerý majetek nabytý před okamžikem nabytí účinků usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Dle názoru autorky může toto být jedním z lákadel pro dlužníky k preferování právě této formy oddlužení. Další motivací pro dlužníky se může jevit fakt, že se jedná o jednorázové řešení jejich situace, které netrvá několik let jako plnění formou splátkového kalendáře. Na druhou stranu je nutné říci, že ztráta veškerého majetku je například v případě rodiny velkým zásahem do jejího fungování, což dokládá také judikatura, která dovodila, že *„Lze-li oddlužení provést v obou jeho formách, a to s předpokladem zhruba stejné úspěšnosti pro věřitele a dlužník navrhl oddlužení plněním splátkového kalendáře, není opodstatněné preferovat před touto formou zpeněžení majetkové podstaty, zvláště pak pokud by mělo vést ke ztrátě obydlí, které ho může uvrhnout do neřešitelné sociální situace, hrozící jeho dalším – i pro věřitele nežádoucím - zadlužením“*.¹²⁵ Autorka se tedy domnívá, že je třeba volit formu plnění oddlužení s ohledem na konkrétní případy.

3.4.3. Kombinace obou forem oddlužení

Ačkoliv insolvenční zákon nepředpokládá a neupravuje možnou kombinaci obou forem oddlužení, může nastat situace, kdy je taková kombinace pro dlužníka jediným řešením, to zejména pokud ani jednou formou plnění oddlužení není možné věřitelům poskytnout minimální hranici uspokojení. To potvrdila také judikatura, podle které *„I když zákon předpokládá, že oddlužení bude probíhat zásadně jednou ze dvou dlužníkem nabízených forem, nepřekáží účelu, který je touto úpravou sledován, aby v situaci, kdy s tím dlužník výslovně souhlasí a sám takový způsob řešení svého úpadku nabízí, byly v mezích rozhodnutí o způsobu oddlužení kombinovány obě formy oddlužení. Je tedy plně možné, aby tam, kde ta z forem oddlužení, kterou dlužník nabízí jako základní (typově oddlužení plněním splátkového kalendáře), bez dalšího neumožňuje splnění požadavku kladeného na minimální zákonnou (nebo s věřiteli smluvenou) míru uspokojení dlužníkůvých věřitelů, dlužník nabídl věřitelům, že je uspokojí i z té části svého majetku,*

---

¹²⁵ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21.9.2009, č.j. KSBR 24 INS 4176/2008-B-48

jež by při schválení oddlužení jen jednou z předjímaných forem oddlužení jinak zůstala v jeho dispozici. Ve výjimečných případech je možné i to, že obě formy oddlužení budou zkombinovány tak, že rozhodnutím o schválení oddlužení budou postiženy jak příjmy dlužníka v následujících pěti letech (oddlužení plněním splátkového kalendáře), tak majetek náležející dlužníku v době rozhodnutí o schválení oddlužení (oddlužení zpeněžením majetkové podstaty). Podstatné je, že i tak půjde o řešení, jež dlužníku nabízí možnost vybřednout při zachování práv věřitelů z úpadkové situace lépe než při prohlášení konkursu na jeho majetek“¹²⁶.

Soud v usnesení o schválení oddlužení rozhodne tak, že se schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře současně se zpeněžením majetkové podstaty, přičemž toto usnesení musí splňovat náležitosti zákonem určené jak pro oddlužení plněním splátkového kalendáře, tak i pro zpeněžení majetkové podstaty.¹²⁷

3.5. Smrt jednoho manželů při probíhajícím oddlužení

Dojde-li v průběhu insolvenčního řízení k úmrtí jednoho z manželů, může tato skutečnost průběh řízení citelně narušit. V tomto případě vyvstává zejména otázka, jak by mělo být naloženo se závazky, které jsou zahrnuty do společného oddlužení manželů.

Insolvenční soud ve vztahu k zemřelému manželu insolvenční řízení zastaví podle ustanovení § 107 odst. 5 OSŘ, neboť povaha insolvenčního řízení vylučuje, aby v řízení bylo nadále pokračováno s nástupcem zemřelého. Stejný názor vyjádřil také Vrchní soud v Praze, který judikoval, že *„Jelikož povaha insolvenčního řízení, jehož předmětem je dle § 1 IZ řešení úpadku (či hrozícího úpadku) dlužníka některým ze zákonem stanovených způsobů, vylučuje, aby bylo v insolvenčním řízení zemřelého dlužníka pokračováno s jeho univerzálním právním nástupcem – dědicem dle § 107 odst. 3 o.s.ř., bylo nutné, ..., aby insolvenční řízení ve věci zemřelého dlužníka podle § 107 odst. 5 o.s.ř. zastavil.“*¹²⁸

---

¹²⁶ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21.9.2009, č.j. KSBR 24 INS 4176/2008-B-48

¹²⁷ § 406 odst. 2 a 3 IZ

¹²⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9.11.2011, č.j. 3 VSPH 574/2011-B-24

Jak již bylo výše několikrát uvedeno, manželům pro účely insolvenčního řízení náleží postavení nerozlučných společníků a všechny v insolvenčním řízení přihlášené pohledávky tvoří společné závazky. Z toho lze dovodit, že smrt jednoho z manželů bude mít na insolvenční řízení následek pouze v tom, že přeživší dlužník bude muset společné závazky plnit sám.

Je zřejmé, že přeživšímu manželovi tato situace může značně ztížit plnění oddlužení, zejména v případech, kdy se na společném oddlužení podílel menší měrou než zemřelý manžel. V takové situaci by mohlo být východiskem ustanovení § 407 odst. 3 IZ, které umožňuje soudu změnit výši splátek. V případech, kdy by plnění přeživšího manžela nedošlo k uspokojení požadované minimální hranice, by bylo možné aplikovat ustanovení § 415 IZ, kdy soud může dlužníka osvobodit od placení pohledávek také v případě, kdy nedošlo k uspokojení stanovené minimální hranice (30%), prokáže-li dlužník, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil, a že částka, kterou tito věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než ta, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.

Výše zmíněné ustanovení pojednává o oddlužení plněním splátkového kalendáře. V případě úmrtí jednoho z dlužníků v průběhu oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, však bude postup obdobný, neboť i v tomto případě mají manželé postavení nerozlučných společníků. Zákon zakládá fikci, že v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty náleží veškerý majetek manželů do jejich SJM, které nezaniká. Lze tedy předpokládat, že i po smrti jednoho z manželů bude nadále přetrvávat tato fikce a majetek náležející do výše uvedeného SJM bude zpeněžen a následně vypořádán.

3.6. Rozvod manželů v průběhu oddlužení

Vzhledem k tomu, že v dnešní společnosti narůstá počet rozvodů, není výjimkou, že k němu dojde také v probíhajícím oddlužení. Tato situace se může jevit jako problematická, zejména s ohledem na to, že často jsou vztahy, které rozvodové řízení

provázejí vyhrocené a manželé se vlivem toho nedokážou domluvit už téměř na ničem, což může negativně ovlivnit plnění oddlužení.

Pokud podají manželé společný návrh dle ustanovení § 394a IZ, mají po dobu trvání účinku oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka. Jak z tohoto ustanovení vyplývá, následný rozvod nemá vliv na uvedené postavení a netvoří překážku, která by měla znemožňovat probíhající oddlužení.

Rozvod může mít různé následky dle forem, kterými je oddlužení plněno. V případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nepřináší rozvod výraznější komplikace, které by měli plnění znemožňovat. Jak již bylo výše několikrát uvedeno, při této formě plnění oddlužení je veškerý majetek manželů považován za majetek náležející do SJM, které nezaniká. Při rozvodu tedy nedojde k vypořádání tohoto SJM a majetek je následně zpeněžen a vypořádán.

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře u manželů, kteří nemají žádné vyživovací povinnosti, by nemělo při plnění po rozvodu manželů docházet k větším problémům, jelikož by nic nemělo bránit manželům plnit ve výši, která jim byla soudem určena. Problém může nastat v situaci, kdy je po rozvodu jednomu z manželů soudem stanovená vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti, následkem čehož může dojít k poklesu plnění pod zákonem stanovenou minimální hranici 30%.

Jak bylo uvedeno na začátku této podkapitoly, rozvodové řízení často provázejí vzájemné neshody manželů, které mohou vyústit až v různé naschvály, s cílem uškodit druhé straně. Není tedy vyloučeno, že jeden z manželů bude záměrně neplnit své povinnosti, aby tím znepríjemnil život tomu druhému. Je však nutné si uvědomit, že takové jednání může vést až ke zrušení oddlužení.

3.7. Splnění oddlužení a osvobození od placení pohledávek

Plní-li dlužník řádně své povinnosti, které mu byly v rámci insolvenčního řízení určeny, a oddlužení tak splní, dospěje insolvenční řízení do svého konce.

Jedná-li se o oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, dochází ke splnění oddlužení zpeněžením majetku tvořícího majetkovou podstatu a následně rozdělením získaného výtěžku mezi věřitele. V souladu s ustanoveními o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu, podle kterých se v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty obdobně postupuje¹²⁹, předkládá insolvenční správce soudu konečnou zprávu a současně s ní také vyúčtování své odměny a výdajů. Po nabytí právní moci rozhodnutí o konečné zprávě předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, v němž uvede, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek.¹³⁰ Soud následně vydá rozvrhové usnesení s určením částek, které mají být věřitelům vyplaceny.

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře mohou v zásadě nastat dvě situace, za kterých dojde k úspěšnému splnění oddlužení. První z nich je uplynutí doby, po kterou musí dlužník plnit své povinnosti. Dlužník musí po dobu pěti let plnit splátkový kalendář a zároveň uspokojit alespoň 30% přihlášených nezjištěných pohledávek. Druhou je pak 100% splnění veškerých přihlášených pohledávek za dobu kratší než pět let. Judikaturou Vrchního soudu v Praze bylo dovozeno, že „*Oddlužení plněním splátkového kalendáře je splněno již dnem, kdy se nezajištěným věřitelům dostalo plného uspokojení jejich zjištěných nebo pravomocně určených pohledávek.*“¹³¹ Ačkoliv zákonem není vyžadováno předložení konečné zprávy insolvenčním správcem, v praxi je obdobná zpráva předkládána.

Insolvenční soud dle ustanovení § 413 IZ vezme rozhodnutím splnění oddlužení na vědomí a po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí, což znamená, že došlo k provedení všech zákonem presumovaných a možných kroků k uspokojení věřitelů.¹³² Současně dojde ke zproštění funkce insolvenčního správce a insolvenční soud rozhodne o jeho nákladech.

---

¹²⁹ § 398 odst. 2 IZ

¹³⁰ § 306 odst. 1 IZ

¹³¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21.3.2012, č.j. 1 VSPH 341/2012-B-22

¹³² HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. Op. cit. S. 1399

Vydáním rozhodnutí, kterým soud bere splnění oddlužení na vědomí, sice dochází k ukončení insolvenčního řízení, ale k osvobození dlužníka od placení zbytku pohledávek nedochází. Soud svým usnesením dlužníka osvobodí od placení pohledávek pouze na návrh dlužníka. Podání návrhu je tedy zásadní podmínkou pro přiznání osvobození od placení pohledávek, které nenastává automaticky. Zákon neurčuje dlužníku žádnou lhůtu, ve které by měl tento návrh podat, lze však předpokládat, že ho ve vlastním zájmu podá co nejdříve, jinak totiž pohledávky nezanikají a věřitelé je mohou vymáhat. Dojde-li k osvobození od placení pohledávek, tak ty v neuhrazeném rozsahu nezanikají, ale získávají povahu naturální obligace, tzn., že nadále existují, ale věřitelé je nemohou úspěšně vymáhat v soudním nebo jiném řízení.

Insolvenční zákon však také připouští možnost osvobození od placení pohledávek v případě, kdy je hodnota plnění, kterou při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé nižší než 30 % jejich pohledávek, nebo nedosahuje-li nejnížší hodnotu plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli. V takovém případě může insolvenční soud po slyšení dlužníka a insolvenčního správce přiznat takové osvobození, ale pouze na návrh dlužníka a za předpokladu, že dlužník prokáže, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil, a zároveň, že částka, kterou tito věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.¹³³

Je třeba zmínit také otázku, zda se osvobození od placení pohledávek vztahuje i na manžela, který insolvenční návrh nepodal. Ačkoliv insolvenční zákon upravuje možnost společného návrhu manželů, nic nebrání tomu, aby návrh na povolení oddlužení podal pouze jeden z manželů.

Před revizní novelou bylo judikaturou odvolacích soudů dovozeno, že v případě, kdy se manžel, který návrh na povolení oddlužení nepodal, dobrovolně podílí na plnění oddlužení druhého manžela v obdobném rozsahu jako dlužník, může i on dosáhnout

---

¹³³ § 415 odst. 1 IZ

osvobození od placení pohledávek. Vůle onoho manžela byla vyvozována z jeho podpisu na návrhu na povolení oddlužení podané dlužníkem.¹³⁴

V současné úpravě však není podpis manžela dlužníka na návrhu na povolení oddlužení požadován, z čehož plyne, že osvobození od placení pohledávek se v případě návrhu podaného pouze jedním manželem nebude na druhého manžela vztahovat. Chtěli-li by manželé plnit společně, je jím zákonodárcem poskytnuta možnost výše zmíněného společného návrhu na povolení oddlužení. V případě, kdy tomu tak není, řeší se v průběhu oddlužení pouze závazky toho manžela, který návrh podal a následně pouze jeho osvobození od placení pohledávek.¹³⁵

I když soud dlužníku osvobození přizná, nemusí se jednat o definitivní rozhodnutí. V zákoně je upravena pojistka, dle které soud na návrh některého z dotčených věřitelů dlužníku osvobození od placení pohledávek odejme, vyjde-li najevo, že ke schválení oddlužení nebo k přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, anebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům. Námitka věřitele se neuplatní, pokud ji mohl věřitel uplatnit před rozhodnutím o přiznání osvobození. Tato možnost je však časově omezena, a to na dobu tří let od pravomocného přiznání osvobození.

Ve výše uvedeném případě dochází ke zrušení osvobození na základě návrhu věřitele, k osvobození však může dojít také ex lege, kdy jej soud pouze deklaruje. Podle ustanovení § 417 odst. 2 IZ přiznané osvobození zanikne v případě, kdy byl dlužník do tří let od právní moci rozhodnutí o něm pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil schválení nebo provedení oddlužení anebo přiznání osvobození, případně kterým jinak poškodil věřitele.

---

¹³⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.6.2011, č.j. 3 VSPH 76/2011

¹³⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů. ID LIT45497CZ. Dostupné v systému ASPI.

Účastnili-li se věřitelé s dlužníkem podvodných jednání nebo nedovolených výhod, nevztahuje se zrušení osvobození na jejich pohledávky, o čemž musí být rozhodnuto usnesením.¹³⁶

3.8. Zrušení schváleného oddlužení

Pokud by v průběhu provádění oddlužení došlo k situaci, kdy by stanovené podmínky nemohly být splněny, ztratilo by další pokračování procesu řešení dlužníkového úpadku v režimu úpravy oddlužení opodstatnění, protože by nebylo možné dosáhnout cíle tohoto způsobu řešení úpadku.¹³⁷

V ustanovení § 418 IZ jsou upraveny případy, ve kterých soud oddlužení zruší a rozhodne o způsobu řešení dlužníkového úpadku konkursem. Jedná se o situace, kdy dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, dále ukázeli se, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit, vznikl-li v důsledku zaviněného jednání dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti nebo navrhne-li to sám dlužník. Insolvenční soud oddlužení zruší také v případě, kdy vyjdou po schválení oddlužení najevo okolnosti, na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr. Autorka se bude blíže věnovat prvním dvěma důvodům, se kterými se lze v praxi setkat nejčastěji.

Dlužník je po celou dobu trvání oddlužení povinen plnit insolvenčním zákonem a rozhodnutím o schválení oddlužení určené povinnosti. Tyto povinnosti se však liší podle schváleného způsobu oddlužení. V případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty musí dlužník poskytovat především součinnost, protože téměř celý proces provádí insolvenční správce. Naopak u oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužníkovi uložena řada povinností demonstrativně vymezených v § 412 odst. 1 IZ. Sankce zrušení oddlužení je však spojena pouze s podstatným porušením těchto povinností. Co lze

---

¹³⁶ § 417 odst. 3 IZ

¹³⁷ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. Op. cit. S. 1420-1421

považovat za podstatné, ale zákon nedefinuje. Obecně lze říci, že podstatná je taková povinnost, jejíž plnění může významně ovlivnit splnění podmínek oddlužení.¹³⁸

Zřejmě nejdůležitější povinností dlužníka je poskytovat plnění věřitelům, což potvrdil Vrchní soud v Olomouci, který uvedl, „že *plnění pravidelných splátek pohledávek nezajištěných věřitelů je nutné považovat za tu nejvýznamnější povinnost, kterou dlužník má v průběhu oddlužení, které je plněno splátkových kalendářem*“¹³⁹ S tím souvisí také povinnosti zajistit si příjmy, aby mohlo být plnění věřitelům poskytováno. V případě, kdy dlužník nevykonává pracovní činnosti a ani o ni neusiluje nebo ji odmítá, je dán důvod pro zrušení oddlužení.¹⁴⁰

Dalším a zřejmě nejčastějším důvodem je nemožnost plnit podstatnou část splátkového kalendáře. K této situaci může dojít i za okolností, které dlužník není schopen ovlivnit. Zákon opět nedefinuje pojem podstatná část splátkového kalendáře, avšak judikatura ho vymezila negativně tak, že „*Důvodem pro zrušení oddlužení dle § 418 odst. 1 písm. b) InsZ nemůže být bez dalšího momentální zhoršení příjmové situace dlužníka, jež mu v daném okamžiku neumožňuje poskytovat věřitelům pojatým do splátkového kalendáře plnění v rozsahu potřebném pro jeho celkové řádné splnění. Aby bylo možno uzavřít, že úspěšné završení oddlužení objektivně vzato nelze předpokládat, musí jít o situaci, kdy je zcela zřejmé, že dlužník v časovém prostoru splátkového kalendáře nebude schopen či ochoten současný nepříznivý vývoj procesu oddlužení zvrátit, anebo kdy se mu ani v rozumném časovém horizontu nepodařilo dosáhnout potřebných lepších výdělků či dalších příjmů, jež předpokládal, a není reálná naděje na změnu.*“¹⁴¹

---

¹³⁸ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338, ISBN 978-80-7400-555-8. S. 1422

¹³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12.12.2009, č.j. 3 VSOL 320/2009-B-76

¹⁴⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.10.2010, č.j. 3 VSPH 607/2010 „*Jestliže na trhu práce vytvářeném pro osoby v evidenci nezaměstnaných není k dispozici práce odpovídající jeho vzdělání a kvalifikaci, nesmí odmítnout jakoukoliv práci, kterou bude schopen vykonávat. Kdyby tak učinil, nemůže to mít jiný následek než ten, že ztratí ekonomické výhody spojené s oddlužením a jeho úpadek bude řešen konkursem.*“

¹⁴¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.5.2015, č.j. 4 VSPH 460/2015-B-42

Pokud není dlužník schopen poskytovat plnění po určitou dobu, nemusí to ještě mít za následek zrušení oddlužení. Soud však při rozhodování bude brát v potaz, jak dlouho již nedochází k plnění. V případě, kdy se bude jednat o stav, který je již dlouhodobý, nezbyde než s ohledem na všechny okolnosti rozhodnout o zrušení oddlužení a prohlášení konkursu, stejně jako tomu bylo u Vrchního soudu v Olomouci, který dovodil, že „*Za situace, kdy dlužnice splátkový kalendář neplní již téměř jeden rok a kdy nelze odhadem říci, kdy by se situace mohla zlepšit, nelze než konstatovat, že skutečně je zřejmé, že podstatnou část schváleného oddlužení nebude možno plnit.*“¹⁴²

Rozšíření § 418 IZ tzv. akreditační novelou přináší nově úpravu případů, kdy insolvenční soud spolu se zrušením oddlužení o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem nerozhodne. Učiní tak, zjistí-li, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, ledaže návrh na povolení oddlužení byl podán společně s insolvenčním návrhem, požádal dlužník, aby byl způsobem řešení jeho úpadku konkurs, a zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení, bylo-li mu tak stanoveno.

V případě společného oddlužení manželů se budou účinky zrušení vztahovat na oba manžele, neboť jak již bylo uvedeno, ti mají postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka. Může nastat situace, kdy ke zrušení dojde zaviněním pouze jednoho z manželů, k takové skutečnosti však insolvenční soud nepřihlíží. Nabízí se tedy otázka, zda je spravedlivé takto potrestat i toho manžela, který své povinnosti řádně plnil. Autorka se domnívá, že v případě, kdy se manželé rozhodnou pro podání společného návrhu, musí počítat se všemi následky, které s sebou tento návrh nese a pečlivě je zvážit před tím, než se pro jeho podání rozhodnou.

---

¹⁴² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.9.2010, č.j. 3 VSOL 343/2010-B-48

4. Konkurs

Konkurs je likvidační způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zajištěné pohledávky věřitelů uspokojeny poměrně z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části zásadně nezanikají a trvají i po skončení insolvenčního řízení. Cílem řešení úpadku konkursem je tedy zpeněžení majetku a uspokojení věřitelů z výnosů zpeněžení.¹⁴³

Insolvenční zákon však preferuje jako způsob řešení úpadku dlužníka sanační způsob, neboť k prohlášení konkursu dochází teprve po ztrátě možnosti vést insolvenční řízení sanačním způsobem.

Konkurs může nastat na základě usnesení soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka, které může být buď dle § 148 odst. 1 IZ spojeno s rozhodnutím o úpadku, je-li dlužníkem osoba, u které tento zákon vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením, nebo soud rozhodne samostatným rozhodnutím vydaným do 3 měsíců po rozhodnutí o úpadku.¹⁴⁴ Dále může být ke konkursu přistoupeno při zrušení schváleného oddlužení dle § 418 IZ. Jedná-li se o zrušení společného oddlužení manželů, je konkurs prohlášen na majetek každého z manželů a ve věci každého z manželů se vede samostatné řízení.

Účinky konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku. Účinky, které jsou s konkursem spojeny, upravuje § 245 IZ, jedná se o přerušení likvidace právnické osoby konec nucené správy, zánik předběžného opatření, které bylo nařízeno, nerozhodne-li insolvenční soud jinak. Dále nemá prohlášení konkursu vliv na dlužníkovu svéprávnost a ani na jeho procesní způsobilost.

Je-li prohlášen konkurs, přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku,

---

¹⁴³ ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol. *Civilní právo procesní*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5. S. 458

¹⁴⁴ § 149 odst. 1 IZ

pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkového podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.¹⁴⁵

Pokud dlužník činí úkony poté, co na insolvenčního správce přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jsou takové úkony vůči jeho věřitelům neúčinné. Také v případě, pokud nakládá s majetkovou podstatou v den, kdy se rozhodnutí o úpadku stalo účinným, platí v pochybnostech vyvratitelná domněnka, že tomu tak bylo poté, co oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přešlo na insolvenčního správce, pokud zákon nestanoví jinak.¹⁴⁶

Pokud se jedná o konkurs, který byl prohlášen na základě společného návrhu manželů, zaniká prohlášením konkursu SJM, čemuž se bude autorka věnovat v následující kapitole.

Jak již bylo výše uvedeno, v průběhu konkursu dochází ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, k němuž může dojít teprve po právní moci prohlášení o konkursu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku.¹⁴⁷ O způsobu zpeněžení dle § 286 IZ rozhoduje insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru. Insolvenční správce je dle § 229 odst. 3 písm. c) IZ od prohlášení konkursu osobou s dispozičními právy k majetkové podstatě. Insolvenční správce dále předkládá soudu konečnou zprávu, jejímž obsahem jsou informace o průběhu insolvenčního řízení a jeho činnosti s vyčíslením jejich finančních výsledků, spolu s ní předloží také vyúčtování své odměny a nákladů. Poté, co rozhodnutí o schválení konečné zprávy nabude právní moci, předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, v němž uvede, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku

---

¹⁴⁵ § 246 odst. 1 IZ

¹⁴⁶ § 246 odst. 2 a 3 IZ

¹⁴⁷ § 283 odst. 2 IZ

uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek. Insolvenční soud následně přezkoumá věcnou správnost návrhu insolvenčního správce a vydá rozvrhové usnesení, v němž určí částky, které mají být věřitelům vyplaceny.¹⁴⁸ Jakmile, co insolvenční správce provede uspokojení věřitelů z výnosů zpeněžení, podá o tom soudu zprávu a ten na jejím základě konkurs zruší.¹⁴⁹

Pohledávky, které nebyly uspokojeny z výnosů zpeněžení majetkové podstaty, po zrušení konkursu, pokud zákon nestanoví jinak, nezanikají, ale mohou být nadále věřiteli vymáhány prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí nebo exekuce, avšak toto oprávnění se promlčí za deset let od zrušení konkursu.¹⁵⁰

4.1. Společné jmění manželů v konkursu

Prohlášení konkursu má na SJM účinky, které jsou upraveny v § 268 IZ a násl. K zániku SJM dochází, podle § 205 IZ okamžikem prohlášení konkursu na majetek jednoho z manželů SJM. SJM je nutno vypořádat. Vypořádání SJM je třeba realizovat nejen tehdy, když zaniklo prohlášením konkursu, ale i tehdy, když zaniklo nebo bylo zúženo ještě před prohlášením konkursu a nebylo dosud vypořádáno.¹⁵¹ Byl-li vznik SJM dlužníka a jeho manžela vyhrazen ke dni zániku manželství, má prohlášení konkursu stejné majetkoprávní účinky jako zánik manželství.

Pokud byl konkurs prohlášen na základě zrušení schváleného oddlužení manželů, dojde k prohlášení konkursu na majetek každého z manželů a obě řízení jsou vedena samostatně. I v tomto případě tedy dochází k zániku SJM a jeho vypořádání.

---

¹⁴⁸ § 306 IZ

¹⁴⁹ § 308 IZ

¹⁵⁰ § 312 odst. 4 IZ

¹⁵¹ HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338, ISBN 978-80-7400-555-8. S. 916

Po dobu, po kterou trvají účinky prohlášení konkursu, nemůže vzniknout nové SJM. Pokud dlužník uzavře nové manželství, odkládá se vznik SJM ke dni zániku těchto účinků, tj. nabytí právní moci usnesení o zrušení konkursu.

Insolvenční zákon neobsahuje na rozdíl od oddlužení úpravu společného konkursu manželů. Dle názoru autorky by se úprava toho institutu mohla v určitých ohledech zdát jako žádoucí. Autorka se domnívá, že pokud by bylo možné prohlásit společný konkurs manželů, došlo by zejména k administrativnímu ulehčení jak soudům, tak i insolvenčním správcům. Toto řešení by však mohlo mít určité benefity i pro dlužníky, zejména s ohledem na odměnu insolvenčního správce, kterou by v případě společného řízení bylo nutné hradit pouze jednou.

4.2. Platnost smluv mezi manžely

Uzavřou-li manželé po podání insolvenčního návrhu dlužníkem, a jde-li o insolvenční návrh věřitele poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, smlouvy, které se týkají zúžení rozsahu SJM, rozšíření rozsahu SJM, jestliže se na jejich základě stal součástí SJM majetek do té doby náležející jen dlužníku nebo jen manželé dlužníka a dále dohody o vypořádání SJM včetně soudem schváleného smíru, stávají se tato ujednání prohlášením konkursu neplatnými. Pokud došlo k zániku SJM před prohlášením konkursu a přitom marně uplynula lhůta k vypořádání SJM určená zvláštním předpisem¹⁵², účinky s ní spojené nastanou teprve po šesti měsících od prohlášení konkursu. Do té doby lze uzavřít novou dohodu o vypořádání SJM nebo podat návrh na jeho vypořádání rozhodnutím soudu.¹⁵³

Neplatné jsou takové smlouvy, které jsou uzavřeny v rozporu se zákazem vzniku nového SJM po dobu trvání účinků prohlášení konkursu. Je však otázkou, jaký je smysl této úpravy vzhledem k tomu, že nové SJM nemůže po tuto dobu vzniknout a ani

---

¹⁵² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵³ § 269 IZ

nemůže dojít k účinnému rozšíření SJM. Autorka se domnívá, že v praxi nemůže dojít k užití tohoto ustanovení a považuje jej tedy za obsolentní.

Ve všech uvedených případech se jedná o neplatnost absolutní, která má zajistit, aby účinky podaného insolvenčního návrhu nebyly omezovány a mařeny úkony dlužníka disponujícího s majetkem, který tvoří SJM.¹⁵⁴

4.3. Vypořádání společného jmění manželů.

Dlužníková možnost ovlivnit vypořádání SJM je od okamžiku prohlášení konkursu značně omezena. Na insolvenčního správce tímto okamžikem přechází oprávnění uzavřít dohodu o vypořádání SJM s manželem dlužníka nebo navrhnout soudu jeho vypořádání. Pokud by dlužník se svým manželem uzavřel dohodu o vypořádání SJM po prohlášení konkursu, bude neplatná.¹⁵⁵ Insolvenční správce se také stává místo dlužníka účastníkem v probíhajícím řízení o vypořádání SJM, a to od okamžiku prohlášení konkursu.

Je-li dohoda mezi insolvenčním správcem a manželem dlužníka uzavřena, stává se účinnou schválením insolvenčního soudu, který ji však neschválí, pokud je v rozporu s právními předpisy nebo jestliže s ní nesouhlasí věřitelský výbor. Insolvenční soud by však neměl do dohody zasahovat nad rámec své schvalovací činnosti, neboť v tomto případě vykonává kontrolní činnost bránící případným excesům.¹⁵⁶ Soudem schválená dohoda má účinky pravomocného rozhodnutí. Rozhodnutí o schválení dohody je doručováno zvláště účastníkům dohody a věřitelskému výboru a odvolání je přípustné pouze proti rozhodnutí soudu o neschválení dohody, přičemž podat jej mohou pouze účastníci dohody.

---

¹⁵⁴ KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 1668. ISBN 978-80-7552-136-1. S. 890

¹⁵⁵ § 270 IZ

¹⁵⁶ KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 1668. ISBN 978-80-7552-136-1. S. 894

4.4. Předlužené společné jmění manželů

Vypořádat SJM po prohlášení konkursu lze pouze v případě, kdy jeho hodnota převyšuje hodnotu dlužníkových závazků. Je-li tomu tak naopak, tj. závazky dlužníka jsou vyšší než majetek náležející do SJM, nelze vypořádání SJM provést a všechen majetek, který do něj náležel, se zahrne do majetkové podstaty.

Má-li však manžel dlužníka za to, že SJM předluženo není a neexistuje tedy důvod, proč by měl být majetek náležející do SJM zahrnut do majetkové podstaty, může se proti tomuto postupu bránit žalobou na vypořádání SJM.¹⁵⁷ To potvrzuje také judikatura Nejvyššího soudu, podle které „řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví je tu zvláštním druhem sporu vyvolaného konkursem, kterým se vymezuje rozsah majetku konkursní podstaty a který v případě, že důvodem zařazení věci do soupisu byla jen okolnost, že nedošlo k vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví úpadce, nahrazuje spor o vyloučení věci z konkursní podstaty“.¹⁵⁸ Následně se obdobně vyjádřil také Vrchní soud v Praze, dle kterého je manžel, který má za to, že insolvenční správce nesprávně vyhodnotil předlužení SJM, a následkem toho byl do majetkové podstaty zahrnut veškerý majetek v SJM, oprávněn podat žalobu na vypořádání SJM.¹⁵⁹

Institut žaloby na vypořádání SJM, je jakousi poslední záchranou manžela dlužníka, jak se bránit zpeněžení veškerého majetku, v případě, kdy bylo insolvenčním správcem nesprávně posouzeno předlužení SJM. Autorka se domnívá, že s ohledem na závažnost následků tohoto posuzování, by k němu měli insolvenční správci přistupovat obzvláště pečlivě.

---

¹⁵⁷ KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 1668. ISBN 978-80-7552-136-1. S. 898

¹⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.6.1998, sp.zn. 31 Cdo 1908/98

¹⁵⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22.6.2011, č.j. 103 VSPH 53/2011-131 „Jestliže manžel má za to, že insolvenční správce vyhodnotil nesprávně rozsah závazků dlužníka (včetně posouzení, zda jde o výlučné závazky dlužníka, anebo o závazky společné dlužníka a jeho manželu) v poměru k hodnotě SJM, a v důsledku toho zahrnul do majetkové podstaty celý majetek v SJM, pak je manžel dlužníka, k vyřešení otázky, zda byly splněny podmínky pro to, aby insolvenční správce postupoval podle § 274 IZ, oprávněn podat sám u soudu žalobu na vypořádání zaniklého SJM.“

4.5. Pohledávka manžela za dlužníkem

Při vypořádání SJM může vzniknout manželovi dlužníka pohledávka. Vzhledem k tomu, že vypořádání obvykle probíhá v delším časovém horizontu, může nastat situace, kdy důsledkem toho dojde k zmeškání lhůty pro podávání přihlášek pohledávek. Zákon však vytváří fikci přihlášení pohledávky manžela, který nemá povinnosti přihlašovat pohledávku prostřednictvím přihlášky.

Závěr

Autorka se v této práci podrobně zabývala problematikou postavení manželů v insolvenčním řízení, a to jejich postavením v oddlužení a konkursním řízení. Společné oddlužení manželů je zákonem výslovně upraveno teprve o něco déle než, a tak se stále jedná o institut relativně nový, při jehož aplikaci vzniká řada otázek a aplikačních nejasností. Autorka se ve své práci pokusila na některé z nich poukázat.

Ačkoliv se jedná o téma, které se v dnešní době stává aktuálním, zejména s ohledem na narůstající počet zadlužených domácností, neexistuje dosud literatura, která by obsahovala komplexní pojednání o tomto institutu. Určité aplikační zásady a případné návodné postupy pro řešení sporných situací poskytuje judikatura, avšak té, která by se týkala přímo společného oddlužení manželů dle § 394a IZ zatím mnoho není. Nezbyvá tedy než vyčkat na nová rozhodnutí soudu, která se budou zabývat oddlužením manželů na základě společného návrhu manželů.

Ve své práci se autorka zaměřila zejména na institut společného oddlužení manželů, který byl do právního řádu zařazen zákonem č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích (tzv. revizní novela), a to z toho důvodu, že se jedná o způsob řešení úpadku, který je manželi využíván nejčastěji.

Jednou z velkých změn, které nová úprava přinesla je fikce toho, že manželé tvoří v průběhu insolvenčního řízení nerozlučné společenství. To napomáhá jednoduššímu procesu v případě okolností, které by mohly nastat v průběhu oddlužení. To se může jevit jako benefit i pro manžele, zejména pro toho z manželů, který by dříve nemohl splnit minimální hranici uspokojení manželů (např. z důvodu nízkého příjmu), protože v případě nerozlučného společenství manželů není nutné, aby oba manželé plnili stejnou měrou.

Tento benefit společného oddlužení manželů, může na druhou stranu pro jednoho z manželů představovat také zápor. Jak autorka výše uvedla, manželé nemusí plnit stejnou měrou. To může vést k situaci, kdy manžel, který plní méně, přestane plnit

úplně, protože bude spoléhat na to, že druhý manžel bude uspokojovat věřitele za něj, protože se bude obávat případného zrušení oddlužení.

Jedním z problémů, na který autorka ve své práci upozornila je fakt, že zákon nepředpokládá společný konkurs manželů. Autorka vyjádřila svůj názor na případné přijetí tohoto institutu v kapitole týkající se společného jmění manželů v konkursu. Úprava společného konkursu manželů by mohla přinést benefity jak pro dlužníky, tak pro insolvenční soudy, kterým by výrazně ulehčila administrativu.

Jak autorka ve své práci několikrát zmínila, domnívá se, že při řešení společného oddlužení manželů je nutné přistupovat ke každému případu individuálně a pečlivě zjišťovat všechny okolnosti případu. Následky rozhodnutí totiž v tomto případě zasahují celé rodiny a mohou mít často fatální následky. Vzhledem k praxi lze říci, že valná většina návrhů na společné oddlužení manželů je soudy povolována a dlužníkům je tak poskytována možnost řešit své finanční problémy touto cestou. Autorka však zastává názor, že ze strany dlužníků by nemělo docházet ke zneužívání této možnosti. Pokud by dlužníci zastávali názor, že se mohou zadlužit, jak jen se jim zachce, a následně se vše vyřeší tím, že jim bude povoleno oddlužení, došlo by k naprosté degradaci tohoto institutu.

Autorka si netroufá odhadnout, jakým směrem se bude zákonná úprava a judikatura v oblasti postavení manželů v insolvenčním řízení ubírat. Je ale toho názoru, že by mělo dojít k prohlubování úpravy společných způsobů řešení úpadku. Právní jistotě a aplikačním problémům by jistě pomohla rozsáhlejší úprava společného oddlužení, a příp. společného konkursu. Autorka se domnívá, že včlenění zákonného ustanovení, které se týká společného návrhu manželů na oddlužení, neodpovídá veškerým specifikům společného oddlužení manželů. Dle autorčina názoru by bylo více než žádoucí upravit případy, kdy jeden z manželů záměrně neplní jemu uložené povinnosti, což má neblahý dopad také na druhého z manželů. Řešením by v tomto případě mohla být určitá penalizace pro neplnícího manžela například v podobě zvýšení minimální hranice pouze pro něj. Další případné řešení by autorka viděla ve zrušení oddlužení manželů s tím, že u manžela, který řádně plnil, by nebyl prohlášen konkurs, ale mohl by

dále plnit v oddlužení samostatně, a zároveň by se mu započítaly částky, které ve zrušeném řízení plnil on i druhý manžel, přičemž u druhého manžela by došlo k prohlášení konkursu. Toto řešení by však s sebou přinášelo nejasnosti v otázce rozdělování přihlášených pohledávek, z toho důvodu by se tedy autorka spíše přikláněla k prvnímu řešení.

Seznam zkratk

IZ	zákon č. 182/2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
OSŘ	zákon č. 99/1963, občanský soudní řád
OZ	zákon č. 89/2012 občanský zákoník
SJM	společné jmění manželů
Revizní novela	zákon č. 294/2013, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), a zákon 4. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
Akreditační novela	zákon č. 64/2017, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité literatury a pramenů

Publikace

RICHTER, T., *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., s. 2017, s. 624. ISBN 978-80-7552-444-7

ŠÍNOVÁ, R, ŠMÍD, O, a kol. *Manželství*. Praha: Leges, 2014, 336 s. ISBN 978-80-7502-046-8

ZUKLÍNOVÁ, M., PSUTKA J., *Spoluvlastnictví a společné jmění manželů. § 136 – 151 občanského zákoníku. Podrobný komentář k jednotlivým ustanovením včetně vybrané judikatury a komentáře k právní úpravě této problematiky v novém občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.)*, Praha: Linde Praha a.s., 2012, 161 s. ISBN 978-80-86131-58-0

WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015, 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2

ZAHRADNÍKOVÁ, R., a kol. *Civilní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5

HÁSOVÁ, J., a kol., *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1338 ISBN 978-80-7400-555-8406

KOZÁK, J., DADAM, A., PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 1668. ISBN 978-80-7552-136-1

MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 301 s. ISBN 978-80-7380-568-5

Odborné články

BABUŠKOVÁ, J., *Oddlužení manželů - aneb co v zákoně nenajdete*. Bulletin advokacie, roč. 2012, č. 4, s. 32-33. Česká advokátní komora v Praze. ISSN 1210-6348. Dostupné také na www.cak.cz/assets/ba_04_2012_web.pdf

PACHL, L., *Pár poznámek ke společnému oddlužení manželů v insolvenci*. Publikováno 13.7.2011. Dostupné na : <http://www.kn.cz/clanek/par-poznamek-ke-spolecnemu-oddluzeni-manzelu-v-insolvenci>

PAULDURA, L., *Žádost o nižší splátky v průběhu oddlužení a použití § 407 insolvenčního zákona*. Bulletin advokacie. roč. 2016, č. 3, s. 33-37. Česká advokátní komora v Praze. ISSN 1210-6348. Dostupné také na http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/BA_3_2016_web.pdf

ŘEHÁČEK, O., *Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře*. Bulletin advokacie, roč. 2001, č. 7-8, s. 42-44. Česká advokátní komora v Praze. ISSN 1210-6348. Dostupné také na: http://www.cak.cz/assets/ba_7-8_2011_web.pdf

TUŠOVÁ, T., *Přinesla novela účinná od 1. 1. 2014 pro společné oddlužení manželů něco nového?*. Publikováno 24.02.2015. Dostupné na <http://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/prinesla-novela-ucinna-od-1-1-2014-pro-spolecne-oddluzeni-manzelu-neco-noveho>

ZOULÍK, F., *Vývoj insolvenčního řízení*. Právní fórum [online], roč. 2009, č.4. Dostupné na <http://www.pravnickeforum.cz/vyvoj-insolvencnich-rizeni/>

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.6.1998, sp.zn. 31 Cdo 1908/98

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.5.2007, sp. zn. 21 Cdo 2045/2006

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.1.2010, č.j. 29 NSČR 1/2008-A-15

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.9.2010, č.j. 29 NSČR 6/2008-B

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.4.2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.01.2014, sp.zn 29 NSČR 88/2013

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.6.2015, sp.zn. 29 NSCR 47/2013

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2.10.2008, č.j. 2 VSPH 144/2008-A-37

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.9.2009, č.j. 1 VSPH 669/2009-A-21

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9.4.2009, č.j. 2 VSPH 106/2009-A-50

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2.8.2010, č.j. 3 VSPH 494/2010-B-19

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3.10.2010, č.j. 1 VSPH 742/2010-A-10

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6.10.2010, č.j. 3 VSPH 296/2010-B-15

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.10.2010, č.j. 3 VSPH 607/2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.1.2011, č.j. 3 VSPH 792/2010-B-18

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22.6.2011, č.j. 103 VSPH 53/2011-131

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.6.2011, sp.zn. 3 VSPH 76/2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9.11.2011, č.j. 3 VSPH 574/2011-B-24

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21.3.2012, č.j. 1 VSPH 341/2012-B-22

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.6.2016, č.j. 2 VSPH 796/2012-B-23

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20.3.2013, č.j. 2 VSOL 218/2013-B-10

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31.3.2013, č.j. 3 VSPH 401/2013-B-39

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13.5.2015, č.j. 4 VSPH 558/2015-B-16

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.5.2015, č.j. 4 VSPH 460/2015-B-42

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12.12.2009, č.j. 3 VSOL 320/2009-B-76

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.9.2010, č.j. 3 VSOL 343/2010-B-48

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 18.5.2010, č.j. KSPH 36 INS 7725/2009-B-22

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 21.9.2010, č.j. KSPH 40 INS 5210/2010-B-9

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21.9.2009, č.j. KSBR 24 INS 4176/2008-B-48

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22.12.2010, č.j. KSOS 33 INS 11987/2010-B-5

Právní předpisy

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví

Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

zákon č 105/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích

Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

zákon č. zák. č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č.94/1963 Sb., o rodině

vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

Jiné zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů. ID LIT45497CZ. Dostupné v systému ASPI.

www.justice.cz

Resumé

Tato diplomová práce popisuje hlavní specifika postavení manželů v insolvenčním řízení, které se v poslední době stává aktuálním tématem. S tímto tématem jsou však spojeny mnohé aplikační a interpretační nejasnosti, které jsou odstraňované pomocí judikatury. Obsah práce se člení na čtyři kapitoly.

V první kapitole se autorka věnuje stručnému popisu historie insolvenčního řízení. Její pozornost je věnována zejména úpravě, které předcházela účinnosti zákona č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích. Důraz je kladen hlavně na tři způsoby plnění oddlužení manželů, které byly v dané době pro manžele možné.

Druhá kapitola definuje pojmy, které s tématem úzce souvisí a jsou nezbytné pro další pojednání o insolvenčním řízení. Jedná se o manželství, společné jmění manželů, insolvenční řízení a jeho druhy.

Třetí a zároveň stěžejní kapitola celé práce se věnuje společnému oddlužení manželů. Jedná se o institut poměrně, který byl insolvenčním zákonem upraven teprve účinností zákona č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, kdy došlo k úpravě společného návrhu manželů na povolení oddlužení. Autorka se věnuje jednotlivým fázím průběhu oddlužení a skutečnostem, které mohou v průběhu řízení nastat a ovlivnit jeho průběh.

Ve čtvrté a poslední kapitole je popsán konkurs a postavení manželů v něm. Autorka se zaměřuje hlavně na dopad konkursu na společné jmění manželů a další specifika, která jsou s postavením manželů v konkursu spojena.

V závěru diplomové práce autorka hodnotí současnou právní úpravu a vyjadřuje své úvahy o tom, jakým směrem by se dle jejího názoru měla úprava ubírat.

Summary

This diploma thesis describes the main specifics of position of spouses in insolvency proceedings, which is recently more and more relevant, but there is a lot of application and interpretation ambiguities, which are related with this topic. This problem is by degrees solved by case law. The content of the diploma thesis is divided into four chapters.

In the first chapter, the author gives a brief description of the history of the insolvency proceedings. The author's attention is paid especially to the regulation, which preceded the force of the Act. No. 294/2013 Coll., which changes the Act No. 186/2006 Coll., on insolvency and its solution modes (Insolvency Act) and Act No. 312/2006 Coll., on insolvency administrators. The emphasis is placed on the three ways of discharge of debts, which were possible for spouses in that time.

The second chapter, defines terms, that are closely related to the topic and are necessary for further treatise of insolvency proceedings. These are marriage, common property of the spouses, insolvency proceedings and its solution modes.

The third and also the main chapter of the whole work is devoted to discharge of debts of spouses. It is a relatively new institute, which was regulated by the Act No. 294/2013 Coll., which changes the Act No. 186/2006 Coll., on insolvency and its solution modes (Insolvency Act) and Act No. 312/2006 Coll., on insolvency administrators. This Act modified the common proposal of the spouses to authorize debt relief. The author is concerned with individual stages in the course of proceedings and with actualities, which may occur in the proceedings and affect its course.

The Fourth and final chapter describes the bankruptcy and the status of the spouses in this proceeding. The author focuses mainly on the impact of bankruptcy on the common property of the spouses and on the other specifics that are associated with the status of spouses in bankruptcy.

In Conclusion, the author evaluates the current legal regulation and expresses her reflections on the direction, in which the regulation should be directed.

Klíčová slova

Insolvenční řízení

Společné oddlužení manželů

Dlužník

Keywords

Insolvency proceedings

Discharge of the debts of spouses

Debtor

Název práce v anglickém jazyce

Position of spouse in insolvency proceedings